Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

Europos LIETUVIS

Nr. 4 (1543) Londonas, 1981 m. sausio 26 d. XXXV

Keturiasdešimtasis JAV prezidentas

Rinkimuose nurungęs demokratų kandidatą Carterį, po rinkimų sudaręs savo vyriausybę, su didele pompa Baltuosiuose Rūmuose įsikūrė keturiasdešimtasis Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentas Rolandas Reaganas, buvęs filmų aktorius ir Kalifornijos gubernatorius. Dainininko Franko Sinatros vadovaujamas komitetas suruošė jam įvesdinimo ceremonijas, kokios tinka aktoriui: su būriu raitelių, su šunų traukiamomis rogėmis ir kitokiais amerikiečiams įprastais palinksminimais. Gal prieš rimtą darbą pasilinksminti ir reikia. Be kita ko, žymesnieji Reagano rėmėjai rinkiminės kampanijos metu net skųsdavosi, kad spauda, radijas ir televizija prisimena jį vis ne kaip didžiausios valstijos gubernatorių, o kaip aktorių, nors jis jau seniai nebevaidina, jeigu politikos nelaikysime vaidinimu.

Prezidentūros jis siekė jau keliolika metų. O kad jis nurungė kitus galimus kandidatus, tai, matyt, jis buvo pats geriausias, pats žinomiausias respublikonų žmogus.

Atėjo jis tvarkyti Amerikos ir pasaulio sunkiu laiku. Infliacija Amerikoje, tiesa, mažesnė negu tokioje Britanijoj — tik 12,6 procentai. Bet bedarbių yra 7,5 proc. Įmones smaugia didžiulis paskolų procentas — net 20. Kai kurios didžiulės įmonės yra arti bankroto, kitos yra per pusę sumažinusios gamybą. Kadangi dėl tokių visokių nesėkmių paprastai kaltinami valdantieji, tai gyventojų nepasitenkinimas bus nulėmęs, kad prez. Carteris pralaimėjo rinkimus.

Prieš ketvertą metų Carteris buvo sutiktas su viltimi. Nixono klaidų šešėlis dar slankiojo ir paskui prez. Fordą. O Carteriui niekas nemetė jokio šešėlio. Jis atsinešė dar vieną gerą privalumą: pasisakė už žmogaus teises. Jo pasisakymą anuo metu kovojantieji už tas teises diktatūriniuose kraštuose kartojo lyg kokią šviesią viltį teikiančią evangeliją. Tačiau viskas greit apibluko. Tarp Rytų ir Vakarų sustiprėjo vadinamoji detantė, kuria labiausiai pasinaudojo Sov. Sąjunga, prisipirkdama iš Vakarų net ir skolon duonos, kai jos trūko jai, ir reikalingos karo reikalams ir krašto ūkiui pakelti modernios technologijos ir medžiagų. Pagaliau, nepaisydama jokių susitarimų, ji užėmė Afganistaną, pasitikėdama tuo, kad nevieningi Vakarai nepajėgs jos kaip reikiant paspausti. Taip ir atsitiko. Visos sankcijos buvo greičiau tik dėl akių. Jeigu viena valstybė nepardavinėjo grūdų ar kalbino savo atletus nedalyvauti Maskvos olimpiadoje, tai kitos į tokius dalykus pro pirštus žiūrėjo. Vadinas, Vakarams vadovaujančiai didžiajai galybei, Amerikai, nepasisekė, dėl to prezidentas buvo kaltinamas, kad neturi pakankamai ryžto, kad jam trūksta kietos rankos ar jis nesugeba pakankamai paveikti sąjungininkų.

Irano įvykiai taip pat nesustiprino prez. Carterio gero vardo. Prezidentas nekaltas, kad naujasis režimas suėmė JAV ambasados pareigūnus, bet kiekviena kraštą ištikusi bėda yra smūgis krašto viršūnėms. Šį kart dar ir tokia bėda, kurios nebuvo galima pašalinti.

O Reaganas sakė ir kartojo, kad tarptautinėje politikoje jis nepripažins besąlyginių nuolaidų, kalbės visada iš jėgos taško. Taip jis sakė ir tebesako ir, tur būt, taip darys. Gal jam prezidentaujant ir nebebus naujų Afganistanų. Gal jis sugebės ir savo sąjungininkus stipriau palenkti, kai prireiks bendrų žygių, nes sako, kad naujasis prezidentas sugeba prieiti prie žmonių, tuo atžvilgiu jis esąs panašus į Kennedį.

Be abejo, dėl pažado kietai laikytis santykiuose su Sov. Sąjunga prez. Reaganas susilauks daug simpatijų pavergtose tautose ir tų tautų bendruomenėse Amerikoje ir kitur. Jeigu tos tautos ir nebus išlaisvintos, tai gal prie derybų stalo bus kas nors sutarta, kad sumažėtų priespauda ir persekiojimai, kad būtų laikomasi Helsinkio susitarimų, kuriuos Sov. Sąjunga pasirašė kartu su 34 kitų valstybių atsakingais vadais.

Namuose jis taip pat pasiryžęs tvarkytis kietai, maždaug kaip Britanijoje dabar konservatoriai. Bet pasauliui, žinoma, labiausiai rūpi ne tiek Amerikos reikalai, kiek viso žemės rutulio problemos. O kokių veiksmų iš naujojo prezidento laukiama, rodytų tegu ir ši ištrauka iš britų „The Observer" sausio 18 d. vedamojo:

„Naujasis prezidentas turėtų negaišdamas laiko vėl pradėti pasitarimus su rusais dėl atominių ginklų apribojimo, įskaitant ir naujai numatomąjį atominių ginklų išdėstymą Europoje, amerikiečių kreiserinės ir Peršingo raketas ir sovietines SS-20 raketas. Didžiausia kliūtis tokiems pasitarimams gal būtų ne tiek Afganistanas, kiek Lenkijos krizė. Tačiau Reaganas turėtų atsiminti, kad karinės įtampos tarp Rusijos ir Vakarų sumažėjimas gali tik padėti lenkams išlaikyti dabar laimėtąją laisvę manevruoti, o padidėjusi Rytų-Vakarų įtampa tą jų pasiskirtąjį siekimą tik pasunkintų.

Toliau Reagano darbotvarkėje pirmiausia būtų spręstini du paskutinieji Carterio valdymo aktai — įkaitų paleidimas ir siuntimas žmonių ir pinigų paremti konservatyviajai El Salvadoro karinei juntai. Pastarasis veiksmas yra liūdinantis Carterio nukrypimas nuo ankstyvesnės savo liberalios politikos Lotynų Amerikos atžvilgiu, teikiant pirmenybę žmogaus teisėmis, o ne pastangoms išlaikyti esamąją politinę padėtį — politika, kurią Reaganas vargu atstatys.

Įkaitų išslaisvinimas įgalins Reaganą pradėti santykiauti su Iranu taikioje, o ne karingoje atmosferoje, ne kardais žvangindant, o sutraukytomis grandinėmis. Šitai taip pat duotų jam laisvas rankas lemiamus Įlankos saugumo, Viduriniųjų Rytų ir Vakarų priėjimo prie naftos šaltinių klausimus. Susirūpinimas tais dalykais būtų dalis detante paremtos platesnės problemos, nuo Europos toliau perkeltas į trečiąjį pasaulį. Ligi šiol Afganistanas yra pats pavojingiausias pavyzdys, kuris sudaro didelį plyšį.

Reaganas turėtų atsispirti pagundai žiūrėti į šias problemas iš karinės galios pozicijų. Klaida būtų į vietinius ir sritinius ginčus, ar jie vyktų Viduriniuose Rytuose, Afrikoje, Lotynų Amerikoje ar pietryčių Azijoje, žiūrėti, kaip į visapasaulines grumtynes tarp Jungtinių Valstybių ir Sovietų Sąjungos, arba tarp komunizmo ir visų kitų", ir t.t.

Tai požiūris vieno reikšmingo laikraščio. Kiti gal kitaip pažiūrės į pirmumus ar siūlys kitokią taktiką ar stragetiją, bet vistiek į prezidentą žiūrės, kaip į didžiosios galybės vadą, kuris gali spręsti pasaulines problemas.

GERA BŪTI GIMUSIAM MAŽAME KRAŠTE

Vokiečių „Die Welt" išsispausdino gabalą Nobelio premiją gavusio poeto Czeslaw Milosz atsiminimų gabalą, pavadintą „Gera būti gimusiam mažame krašte". Tas mažasis kraštas yra Lietuva, kurios aplinka jam dariusi įtakos, nors namuose ir mokyklose jis ugdėsi lenkiškoje kultūroje.

Puslapis pailiustruotas poeto atvaizdu ir Vilniaus vaizdu.

Adolfą Levis-Jurgelevičių,
jo žmonai
HERTHAI GIZELAI
mirus, nuoširdžiai užjaučiame.
Manchesterio Lietuvių Filmo ir Radijo vienetas

PASAULYJE

PASIRUOŠIMAI DĖL ĮKAITŲ

JAV prezidento pareigas dabar perėmęs Reaganas neseniai yra banditais išvadinęs iraniečius, kurie atsakingi už amerikiečių ambasados pareigūnų suėjimą ir laikymą nelaisvėje. Todėl Irano valdantieji supranta, kad su juo sunkiau bus tis negu su Carteriu.

Todėl, Alžyrui tarpininkaujant, paskutinėmis Carterio prezidentavimo savaitėmis, o ypač dienomis buvo sujusta susitarti. Iš JAV į Britaniją buvo atgabenta už 2,2 milijardus dolerių aukso, kuris susitarus būtų gabenamas į Alžyrą, o iš ten į Iraną. Bet Iranas reikalavo daugiau. Bankininkai buvo užjudinti. Alžyras nusiuntė gydytojus į Iraną įkaitų sveikatos patikrinti. Į Wiesbadeną Vokietijon buvo atsiųsta kelios dešimtys visokių specialistų — gydytojų ir kt., nes įkaitus numatyta pirmiausia gabenti ten į amerikiečių karinę bazę.

Be piniginių reikalavimų, Irano sąlyga dar buvo, kad amerikiečiai pasirašytų pažadą, jog „nuo šiol" nebesikiš į Irano reikalus. O tai reikštų, kad iki šiol jie kišosi.

Valstybės sekretorius Muskie buvo išsikvietęs sovietinį ambasadorių Dobryniną ir pareikalavo, kad Sov. Sąjunga sustabdytų savo niekuo nepagrįstą propagandą, jog JAV ruošiasi pulti Iraną.

Sausio 18 d. Iranas paskelbė, kad jau sutarta.

SADATAS DĖL ĮKAITŲ

Egipto prez. Sadatas galvoja, kad JAV turėjo nedaryti jokių nuolaidų Iranui dėl įkaitų — paaukoti juos savo garbei išlaikyti.

JAV kelių nelaimėse, sakė, žūsta per metus 55.000, taigi įkaitai sudaro mažiau negu vieną to kiekio procentą.

ĮKAITAI PAGALIAU JAU LAISVI

Po atidėliojimų sausio 20 d. vakare pagaliau Irano valdantieji nutarė, kad visi aukso ir piniginių vertybių pervedimai patenkinamai sutvarkyti (o Iranui atiduota 8 milijardai dolerių), ir Europos laiku vakare leido įkaitams iš Teherano aerodromo išskristi į Alžyrą, iš ten jie pro Graikiją skrenda į Vokietijos Frankfurtą, netolimame Wiesbadene bus patikrinta jų sveikata, ten aplankys juos buvęs prezidentas, o nuo sausio 20 d. jau „pilietis Džimis Carteris", kuriam teko rūpintis jų išleidimu. Jis atstovaus naujajam prezidentui Reaganui, kuris kaip tik įkaitų paleidimo dieną buvo įvesdintas į tas aukštąsias pareigas.

Kai skaitytojus laikraštis pasieks, be abejo, 444 dienų nelaisvės įkaitai jau bus grįžę į namus, į savo šeimas.

IRAKĄ GĄSDINA ĮKAITŲ GRĄŽINIMAS

Irako vyriausybinis laikraštis „Al-jumhuriyah" net dvi dienas iš eilės išsispausdino tą patį vedamąjį, kuriame aiškinama, kad Iranas ir JAV vėl suartės, kai tik įkaitai bus grąžinti.

O kai taip įvyks, tai JAV ims tiekti Iranui ginklus ir jų dalis.

LENKIJOS REFORMŲ PLANAS

Praeitą vasarą Lenkijos vyriausybė sudarė didžiulę komisiją iš ekonomistų, profsąjungininkų ir kitų sričių specialistų paruošti reformų planui.

Planas jau paruoštas, vyriausybė jį svarsto ir tariasi su Maskva, ar jai bus priimtinas. Pagal tą planą patvarkius reikalus, Lenkijoje padėtis būtų panaši į Vengrijos ir Jugoslavijos, kur darbininkų tarybos turi savo svorį įmonėse.

ANTRAS SUEZO KANALAS

Dabartinis Suezo kanalas neseniai buvo baigtas platinti ir gilinti. Tačiau jo neužtenka, ir jis vistiek dar per menkas didiesiems laivams.

Japonijai prisidedant kapitalu, technologija ir darbo jėga, projektuojama šalia to kasti kitą.

LENKIJA NORI, KAD BŪTŲ ATIDĖTAS SKOLŲ MOKĖJIMAS

Vyraujanti nuomonė esanti ta, kad Lenkija yra labiausiai prasiskolinęs sovietinio bloko kraštas. Ji pati neskelbia, kiek kam skolinga, bet Vakaruose spėliojama, kad skolų suma gali būti arti 35 milijardų dolerių (14 milijardų 583 mil. svarų). Taigi kiekvieno piliečio galvai išeitų apie 1.000 dol. (416 svarų) skolų.

Ligi šiol bridusi į skolas, praeitą vasarą ji prigyveno neramumus, streikus, kurie ir ligi šiol vis prasiveržia. Tai, be abejo, nepadeda jos ekonomijai.

Naujų paskolų ji ieško, tos paskolos jai duodamos, nors toli gražu ne tokiomis sumomis, kokių ji prašo. Tačiau visa bėda, kad reikia atmokėti ankstyvesnes paskolas, o ji neturi iš ko. Per metus reikia atmokėti netoli 10 milijardų dolerių! Todėl jos vyriausybė planuojanti kreiptis į paskolas davusius Vakarų valstybių skolintojus, kad atmokėjimus atidėtų iki 1985 m. Per tą laiką būsiančios įvykdytos ekonominės reformos ir kraštas atsigausiąs.

Vakarų valstybių bankai esą pasiryžę palankiai svarstyti tokį prašymą. Jeigu Lenkija visiškai susmuktų, tai tada vargu iš viso būtų galima ką nors atgauti.

BRZEŽINSKIS KRITIKUOJA NAUJĄ PREZIDENTĄ

Paskutines dienas eidamas savo pareigas, prez. Carterio patarėjas saugumo reikalams Brzežinskis pasisakė, kad dabar prasidės „pasyvios" JAV politikos laikotarpis.

Ligi šiol prezidentai vis kišęsi į politikos vykdymą. O Reaganas pavesiąs valdymą savo vyriausybės nariams.

JAPONAI KALBA APIE SOVIETINĘ GRĖSMĘ

Japonijos gynybos agentūros generalinis direktorius Omura pareiškė, kad Sov. Sąjungos karinis stiprinimasis Azijoje sudaro grėsmę Japonijai. Per pastaruosius kelerius metus Tolimuosiuose Rytuose sovietinės pajėgos buvo sustiprintos 40 procentų.

Japonijai nerimą ypač kelia sovietinės pajėgos, kurios yra sutelktos iš jos atimtose salose. Ten esą strateginių bombonešių ir raketų.

7 dienos

— Britanija žada imtis sankcijų prieš Iraną, kad nepaleidžia suimtų 4 jos piliečių (svarbiausia: nebeduotų ginklų ar jų dalių).

— Somalija pakaltino Etiopiją, kad ji pasienyje laiko 100.000 karių ir ruošiasi pulti.

— Rumunijos policija užmušė 26 m. amžiaus jaunuolį, kuris platino biblijas.

— Italijos teroristai paleido teisėją, kai laikraščiuose buvo paskelbta jų politinė programa.

— Olandija praeitais metais buvo sutarusi parduoti Taiwanui 2 povandeninius laivus, dėl to Kinija nutarė susiaurinti su Olandija diplomatinius ryšius (Kinija Taiwaną - Formozą laiko savo teritorija, kurią kol kas valdo Čiankaišeko įpėdiniai).

— Turkijos karinė valdžia vieną po kito suėmė tris didžiausią tiražą turinčio „Hurriyet" (Laisvė) laikraščio redaktorius, nes laikraštis atsisakė atšaukti tvirtinimą, kad bus pakeltos kai kurių prekių ir valdiškų patarnavimų kainos.

— Filipinų prezidentas Markos pareiškė, kad jis panaikinąs 8 metus užtrukusį karo stovį, tačiau kol kas laikysiąs savo rankose valdžią iki 1980 m. ir tada pereisiąs į demokratiją.

— JAV senato užsienio reikalų komitetas po apklausinėjimų priėjo išvados, kad generolas Alexanderis Haigas tinka būti prez. Reagano vyriausybės valstybės sekretorium — užsienio reikalų ministeriu.

— Aplankusiam jį Walensai popiežius užgyrė profesines sąjungas, kurias jis suorganizavo, ir palinkėjo ir toliau veikti tėvynės gerovei.

— Buvo suimta daugiau kaip 500 lapių ir jų rėmėjų ir nubausta po 300 svarų, kad Norvegijos šiaurėje nenori leisti prie Altos upės statyti hidroelektrinės, kuri subiaurotų slėnį ir upėje išnaikintų lašišas.

— Afganistane jau daugiau kaip metai vyksta karas, bet nė viena pusė neturi belaisvių — jie iššaudomi pagal dėsnį: žudyk savo priešą arba pats žūk.

— Šeši Čilės katalikų vyskupai paskelbė dekratą, kuriuo ekskomunikuojami visi, kurie kankina politinius kalinius.

TAIFO KONFERENCIJA

Muzulmoniškieji karaliai, prezidentai, princai, ir emirai pasidžiaugs islamo atgimimu ir pasvarstys naftos galią

Tarptautinis žurnalistas egiptietis Mohammed Heikal britų ‚The Sunday Times' rašo, kad 50 mylių nuo šventosios islamo vietos Mekos, Taife, Saudžio Arabijoje, ruošiama prabangiausia 2 dienų konferencija, kokia tik buvo žinoma tos religijos istorijoje. Numato dalyvauti 42 muzulmoniškų kraštų valdovai: karaliai, emirai, sultonai ir prezidentai, daugiausia iš Azijos ir Afrikos. Pusę jų sudarys arabų valstybių valdovai. Vieni jų atstovaus patiems turtingiausiems kraštams, kiti neturtingiausiems Jemenui ir Bangladešui.

Šitos ištaigingos konferencijos paruošimui ir išlaikymui išleidžiama per 2 milijardus dolerių. Pusė tos sumos išleista pastatyti nuolatiniams statiniams, kita dalis — pravesti naujiems keliams į Taifą, specialiam aerodromui, transportui ir ligoninei. Kiekvienam valdovui tos dvi dienos kaštuosiančios po 50 mil dolerių.

Amerikiečių tvarkomą naują viešbutį ten pastatė Saudžio Arabija. Prie viešbučio pastatyti 42 rūmai, po vieną kiekvienam karaliui ar prezidentui. Viešbutis yra didesnis ir ištaigingesnis negu Jungtinių Tautų būstinė New Yorke. Dar aplink tą ansamblį pastatyta visa eilė viešbučių užsienio reikalų ministeriams ir jų padėjėjams.

Taifas turi savo satelitinę telefonų sistemą, o televizijos aparatai iš centrinės salės perdavinės konferencijos eigą. Virėjai pateiks įvairių kraštų valgius pagal pageidavimus.

Specialūs lėktuvai atveš aukštuosius valdovus į tą konferenciją. Normalus lėktuvų susisiekimas su Taifu tuo metu bus sustabdytas. Svečius pasitiks Saudžio Arabijos karalius Chaled ir sosto įpėdinis princas Fahd. Jie palydės kiekvieną į jam numatytus rūmus.

Muzulmoniškasis pasaulis iš tikro nebus matęs tokių ištaigingų dalykų nei ceremonijų. Pati konferencija prasidės Mekos didžiojoje mečetėje. Iš Taifo valdovai bus vežami Mercedes limuzinais, įsigytais tam specialiam įvykiui. Procesijos priekyje važiuos ilgiausiai valdantieji, o užpakalyje — trumpiausiai.

Mečetėje jie visi susės į vieną eilę prieš „Dievo namus", kuriuos, kaip sakoma, pastatęs pats Abraomas. Ten yra 14 šimtmečių senumo juodasis akmuo, nudilęs nuo bučinių. Dabar jis įrėmintas sidabre.

Pats Saudžio Arabijos karalius atsisės viduryje, ir visi suklups melstis. 5 minutes iš korano bus skaitomos maldos. Saulei leidžiantis, vėl bus pradedamos maldos.

Stebint tokią nepaprasto pasiruošimo pareikalavusią konferenciją, kyla mintis: kodėl ji šaukiama?

Pagrindinė konferencijos mintis yra atžymėti islamo atgimimą. Suvažiavimas bus pirmasis po Irano revoliucijos, o taip pat po žydų pareiškimo, kad Jeruzalė visados bus Izraelio sostinė. Toks žydų pareiškimas buvo baisus smūgis arabams. Be to, toji konferencija taip pat bus turtingųjų arabų kraštų „krūvos pinigų" galios įrodymas.

Islamui Meka yra istorinė ir tradicinė vieta, bet pirmoji šventa vieta yra Jeruzalės šventykla.

Per mėnesį prieš Taifo konferenciją muzulmonų kraštų užsienio reikalų ministeriai buvo susirinkę apsvarstyti Izraelio to pareiškimo dėl Jeruzalės. Jie ten pasirašė atsišaukimą, žadantį išlaisvinti Jeruzalę. Be to, visas muzulmoniškas pasaulis, ypač konservatyvusis, yra susirūpinęs tarpusavio barniais, nesusipratimais ir įtempta padėtim.

Iranas tikriausiai nedalyvaus. Ajatola Chomeinis turtinguosius naftos valdytojus vadina „sultonų islamu", nieko bendra neturinčiu su revoliuciniu. Sirija, Libija, Alžyras, Pietų Jemenas ir P.L.O. priklauso tai grupei, kuri netiki į taikų susitarimą su Izraeliu. Jie nedalyvavo ir paskutiniame muzulmonų suvažiavime Ammane. Taife, kaip manoma, jie dalyvaus, nes nedalyvauti būtų bloga politika.

Libijos prezidentas Gadafis tikriausiai pats nedalyvaus, bet siųs savo atstovą. Jis yra susipykęs net su pačiu šios konferencijos šeimininku — Saudžio Arabija.

Nebus joje ir iškilaus Egipto prezidento Sadato. Islamo pasaulis nusisuko nuo jo, kad palaiko ryšius su Izraeliu. Jam net pakvietimas nebuvo išsiųstas.

Konferencijoje bus kalbama ir apie Irano-Irako karą, kuris sudarys vieną pagrindinių klausimų. Irako prezidentas Saddam Hussein norėtų, kad tas klausimas būtų svarstomas atskirai. Jis norėtų pasikalbėti su Irano prezidentu Bani-Sadr akis į akį, jei tas dalyvautų. Jei taip atsitiktų, kad Irano prezidentas nedalyvautų, tai prez. Saddamas pats vienas padarys pranešimą ir nušvies savo požiūrį, kodėl buvo reikalinga pradėti karą.

Visa tos konferencijos užuomazga buvo pradėta Saudžio karališkosios giminės— princo Fahdžio— iniciatyva. Jį rėmė Irako prezidentas Saddamas. Tarp tų dviejų galingų asmenybių yra stiprus draugiškumo ryšys, nors vienas jų yra princas, o kitas revoliucionierius. Jie vienas kitą gerai supranta ir gražiai sugyvena. Kai Iranas subombardavo Irako naftos vamzdžius, Saddamas patelefonavo princui Fahdžiui ir pasiteiravo, ar negalėtų Saudžio Arabija aptarnauti nafta tuos klientus, kuriuos ligi tol aprūpindavo Irakas. Princas tuoj sutikęs.

Idėja šaukti Taifo konferenciją kilo praeitų metų rugpiūčio mėn., kai princas Fahdis paskelbė „šventąjį karą" Jeruzalei išlaisvinti. Arabai sujudo ir pagrasino pasauliui, kad atsisakys bet kokių ryšių su tomis valstybėmis, kurios Jeruzalėje laikys savo ambasadas. Tas jų pareiškimas paveikė: Jeruzalėje jau nebėra nė vienos ambasados.

Dar du reišmingi projektai bus aptariami Taife. Vienas bus - kiek galima plačiau plėsti islamo išpažinimą, visų pirmiausia Afrikoje. Tiems misijų darbams bus skiriamos didelės sumos. Antras — dideliais tiražais spausdinti muzulmoniškas knygas. Be abejo, Saudžio Arabija ir turtingieji Persijos įlankos emiratai paskleis didelius kapitalus muzulmoniškame pasaulyje.

Jiems taip pat rūpi, kaip dėl kylančios infliacijos geriau panaudoti kapitalą. Galvojama, kad geriausia būtų dideles sumas kur nors investuoti ar panaudoti geriems tikslams, pavyzdžiui, paremti Pakistaną, Bangladešą, Indoneziją.

Be abejo, bus diskutuojama ir Afganistano įvykiai, bet neaštriai.

Pats konservatyviausias arabų elementas labai mažai pasitiki Amerika. Jiems neaišku, kaip Amerika galėtų juos apginti.

Pati stipriausia konferencijos asmenybė bus Irako prez. Saddamas. Jis yra ambicingasir norėtų tapti lyg ir antruoju prez. Nasseru, kurį jis laiko savo herojumi. Be to, jis pasakė: „Dievas du kartus tarė žodį arabams. Pirmą kartą iš viršaus, antrą — iš žemės naftos forma. Mes turime antrąjį žodį gerai panaudoti". (m.)

NAUJOS KNYGOS

LEONARDO ANDRIEKAUS „ETERNAL DREAM"

Manyland Books leidykla dailiai išleido (kietai įrišta, Romo Viesulo aplankas) Leonardo Andriekaus poezijos rinkinį anglų kalba **Eternal Dream** (68 puslapiai). Eilėraščius parinko ir išvertė Jonas Zdanys, dabar jau nemaža ką iš lietuvių literatūros pateikęs angliškai kalbančiam skaitytojui. Jis ir įvadą šiam rinkiniui parašė.

L. Andriekus lietuviui skaitytojui jau yra davęs penkis savo poezijos rinkinius. Anglų kalba pateikiamas dabar jau antras rinkinys (pirmasis, „Amens in Amber", tos pačios Manyland Books leidyklos buvo išleistas 1968 m.).

L. Andriekaus poeziją, tur būt, labai gerai apibūdino „Library Journal", recenzuodamas jo „Amens in Amber": „Jo eilėraščiai yra lengvi, kaip rapyra lengva. Stilius modernus. Nuotaika krikščioniška."

ALBINOS KAŠIUBIENĖS „ŽIRGELIAI"

„Laisvoji Lietuva" Čikagoje net 1.000 egzempliorių išleido stambią (232 psl.) eilėraščių knygą **Žirgeliai** (kaina 5 dol., platintojams duodama 25 procentai nuolaidos; leidėjo adresas: Laisvoji Lietuva, 2618 West 71 St., Chicago, Ill. 60629, U. S.A.).

Kaip pati autorė rašo, knyga skirta jaunimui, lituanistinėms mokykloms ir visiems. Eiliuojama apie daug ką ir apie viską: apie Lietuvą, tėvynės kančias, Vasario 16, Darių ir Girėną, Gedimino pilį, Romą Kalantą, motiną, Velykas, vasarą, rudenį, Kalėdas. Lietuvos karius, mokyklą ir t.t. Kai kurioms temoms skirta net po pluoštą eilėraščių.

Gaila, kad autorė, prieš atiduodama savo rinkinį spausdinti, nepasiprašė ką nors truputį bent kablelius apibraukyti, kurie būtinai čia rašomi po kiekvienos eilutės, ar reikia, ar nereikia, ir šiaip atidesne akimi žvilgterėti, kur ritmas užkliūva, kur šis ar tas. O gal svetur mums tokie dalykai ir nebereikalingi — kaip parašei, taip ir gerai, nes kas čia tokiais dalykais besidomi, kas juos besupranta!..

JOKŪBO KREGŽDĖS „REFORMACIJA LIETUVOJE"

Daugumas mūsų žino, kad Lietuva buvo pradėta krikštyti Mindaugo laikais. Pats tas krašto vienytojas buvo apsikrikštijęs ir gavęs karaliaus karūną. Tačiau viso krašto mastu Lietuva krikštyti buvo pradėta Vytauto ir Jogailos — jiems valdant į Lietuvą atėjo katalikybė.

Tačiau kai Europoje pradėjo plisti Liuterio roformacija, tai ji per Prūsiją pasiekė ir Lietuvą. Prūsijoje didžiausias jos skelbėjas ir globėjas buvo hercogas Albrechtas Brandenburgietis.

Kaip į Lietuvą ji ėjo, toji reformacija, kas mūsų krašte ją rėmė, kokių ji nuopelnų turėjo anais pradiniais amžiais, nemaža duomenų pateikia Jokūbas Kregždė stambokoje (272 psl.) knygoje **Reformacija Lietuvoje**, kurią 1980 m. JAV išleido Devenių kultūros fondas.

Lietuva nuo pat pradžių buvo katalikiškas kraštas, dėl to reformacija joje tebuvo mažumos religija. Bet jos sklidimas paskatino ir katalikus sujusti. Reformatai stengėsi savo religiją skleisti tautine kalba, dėl to pirmieji parūpino religinių knygų lietuvių kalba. Tokia buvo pirmoji lietuviška knyga — Martyno Mažvydo katekizmas. Stengdamiesi atsispirti, katalikų kunigai taip pat pradėjo rašyti, versti ir leisti lietuviškas knygas (Daukša, Sirvydas, Jaknavičius ir kiti). Bet kova, žinoma, vyko ne tik knygų leidimu, nepaisant tai, kad Vilniaus seimas, 1550 m. pripažino evangelikams ir stačiatikiams tokias pat teises, kokias turėjo katalikai. Tokią pat tikybos laisvę tais metais patvirtino ir Žygimantas Augustas. Tas savotiškas priešiškumas nėra visiškai dingęs nė ligi šių dienų, nors gyvename vadinamaisiais ekumeniniais laikais. Štai J. Kregždė savo knygoje rašo, kad ir Lietuvių Enciklopedija, „neigiamai atsiliepdama apie reformaciją, evangelikus pravardžiuoja eretikais, atskalūnais, klaidatikiais, kreivatikiais, kalvinais ir kitokiais epitetais, — nusižengdama moksło principams."

Knyga populiariai parašyta. Sakytume, tai tam tikros nuotrupos Lietuvos istorijos, išryškinant reformacijos veiklą. Kadangi reformacijos skleidėjai buvo daugiausia didikai, tai nemaža rašoma apie juos ir jų darbus. J. Kregždė ypač pabrėžia tų didikų patriotizmą, pastangas išlaikyti Lietuvos savarankiškumą. Štai Radvila Rudasis atkirtęs Krokuvos kardinolui Padniewskiui dėl pasakymo, kad lietuviai jau seniai yra dovanoti Lenkijai: „Jei mes buvome jums padovanoti, tai kuriems galams jums unija reikalinga su mumis? Mus niekas negali kam nors dovanoti, nes mes esame laisvi žmonės... Lenkams Lietuva dovanodavo šunų skalikų, žirgelių žemaitukų, bet ne mus, laisvus ir kilmingus žmones!... Kiekvieną, kuris norėtų mus pavergti, laikysiu tironu, o ne savo viešpačiu." Kitas didikas, taip pat reformatų vadas, kunigaikštis Jonušas Radvila, po jo tėvo ginčo su lenkų senatorium 1636 m. seime, pareiškė: „Ateis laikas, kai lenkai į duris nepataikys, išmesime juos pro langus."

Knyga iliustruota daugiausia tų didikų portretais, o taip pat kai kurių pastatų fotografijomis. (k. b.)

RINKTINĖS JAUNIMUI IR KITA

JAV Lietuvių Bendruomenės Švietimo Taryba, pasirodo, jau 1978 m. nutarė pradėti leisti jaunimui lietuvių rašytojų kūrinių ištraukas, kad jis turėtų tinkamų skaitinių. Tikimasi, kad jaunuolis, paskaitęs ištrauką, susidomės ir visa knyga.

Tokia serija 1980 m. pabaigoje ir pradėta leisti. Pirmuoju serijos numeriu daugiau kaip 40 puslapių knygute išleista Nijolės Jankutės „Karilė ir pabėgėliai", Juliaus Kaupo „Pasaka apie arlekino meilę ir apie burtininką be vardo" (iš knygos „Daktaras Kripštukas pragare") ir Romualdo Spalio ištrauka iš „Gatvės berniuko nuotykių". Išpausdintos tų rašytojų fotografijos ir po žiupsnelį žinių apie juos. Ši knygutė skirta 8-11 metų amžiaus vaikams. Be kita ko, knygučių vardas — „Rinktinė jaunimui".

Antroji knygutė (48 puslapių) skirta 13-16 m. amžiaus skaitytojams, ir joje išspausdinta Kazio Almeno „Mississippi" (ištrauka iš romano „Upė į rytus, upė į šiaurę"), Pulgio Andriušio „Perskyrimas penktas" (ištrauka iš romano „Tipelis") ir Jurgio Jankaus „Paminklas".

Tų knygučių kaina yra po 1,50 dol. (Britanijoje turėtų būti tik penai pagal dabartinį pinigų kursą).

Tuo pat metu JAV LB Švietimo Taryba išleido dar ir stambesnę V. Frankienės-Vaitkevičienės knygą „Pasakų pasaulis". Joje yra 5 didokos pasakos. Jose daug fantastiškiausių nuotykių išgyvena laikrodyje buvęs nykštukas, sugyvintas saulės spindulys, voverė Pūkutė, žaislinis meškiukas Cimukas, kiškelis Strikutis. Knyga gausiai iliustruota A. Korsakaitės-Sutkuvienės piešiniais. Šios knygos kaina 3 dol. (ji yra 80 puslapių).

Visas jas galima užsisakyti šiuo adresu: A. Kareiva, 6559 S. Richmond Ave., Chicago, Ill. 60629, U.S.A.

Su lietuviais pasaulyje

BŪTŲ GAILA, JEI TAI BŪTŲ TIESA

„Pasaulio Lietuvio" rugsėjo mėn. numeryje pristatydama savo skaitytojams Nidos Knygų Klubo išleistąją „Dešimtąją Pradalgę", E. S. (Emilija Sakadolskienė) rašo:

„Metraštis „Pradalgė", pradėtas leisti 1964 m., pastoviai, kad ir ne reguliariai, duoda progą susipažinti su naujais bei jau pažįstamais išeivijos kūrėjais. Girdėti gandų, kad ši „Pradalgė" gali būti paskutinioji. Būtų gaila, jei tai būtų tiesa, nes kito tokio įvairiaspalvio, plačios apimties kūrybos leidinio išeivijoje neturime."

KALĖDINIS „ŠIAURINĖS ANGLIJOS LIETUVIŲ BIULETENIS"

„Šiaurinės Anglijos lietuvių biuletenis" paskutiniame 1980 metų numeryje pirmuoju išsispausdino V. Europos lietuvių vysk. A. Deksnio šventinį straipsnį. St. Kasparas iškelia Mančesterio lietuvių veiklą. Dideliu M. B-nės straipsniu — apybraiža „Vytauto Didžiojo karališkos karūros drama" paminima ta valdovo 550 m. mirties sukaktis. Spausdinamas centro valdybos igalioto Z. Juro pareiškimas dėl P. Pilkio (Nr. 41) straipsnio Vidurio Europos federalistų klausimu. Jam ten pat atsako Biuletenio nepailstantis darbuotojas L. Puras. Kronika ir kt.

O visa tai reikštų, kad Mančesteryje leidžiamasis Biuletenis pilnas aktualijos, ir tai teikia įdomių paskaitymų ir verčia pamąstyti.

NAUJAS „LITUANUS"

„Lituanus" žurnalo šių metų Nr. 3 pradedamas pluoštu poezijos (Marie Under, Aleksis Rannit, Jurgis Blekaitis, Marcelijus Martinaitis, Aleksandrs Čaks, Astrida B. Stahne). Apsakymai spausdinami J. Apučio ir Ilzės Škipsnos. Pristatoma skulptorė Nijolė Grudzinskaitė.

Kaip poezija, kaip proza, taip ir straipsniai šikart pabaltietiški — visų tų trijų tautybių temomis. Mirga Girniuvienė rašo angliškai kalbančiam skaitytojui apie žmogaus paskirties viziją Lietuvos poeto Jono Juškaičio kūryboje, Inta Ezergailis apie dailės įtaką Gunars Salinš poezijoje, Biruta Cap apie šeimą, tradiciją ir dailę latvių dramaturgo Gunars Priede kūryboje, Rein Taagepera apie „istorinę spragą" estų literatūroje.

Recenzuojamos dar dvi knygos: Tomo Venclovos „Balsai iš pasaulinės poezijos" ir Rolf Ekmanis „Latvian literature under the Soviets: 1940-1975".

TORONTO LIETUVIŲ GERI NAMAI

Toronto Lietuvių namai per 6 mėnesius gavo 265.331 dol. pajamų. Išlaidų turėjo 179.668 dol. Taigi pelno liko 85.663 dol.

Toronto lietuvių namai, kaip rašo Amerikos lietuvių spauda, yra kultūrinė-visuomeninė organizacija, kuri rūpinasi lietuvybės ir lietuviškų papročių išlaikymu.

JAUNIMO VEIKLOJE TIK LIETUVIŲ KALBA

Kanados lietuvių jaunimo sąjungos spalio 11 d. suvažiavime, svarstant jaunimo statutą, buvo pasiūlyta veikloje naudotis ir nelietuvių kalba. Dauguma balsų tas pasiūlymas buvo atmestas.

Suvažiavime Vl. Šakalys papasakojo apie Lietuvos jaunimą ir apie savo pergyvenimus.

Kanados lietuvių jaunimo sąjungos tarybos pirmininku išrinktas Morkus Sungaila.

NAUJOJI KANADOS LB PIRMININKĖ

Advokatė Joana Kuraitė iš Hamiltono yra naujoji Kanados Lietuvių Bendruomenės Krašto valdybos pirmininkė.

Jauna advokatė ir visuomenininkė Joana Kuraitė aktyviai dirbo Pasaulio Lietuvių Jaunimo kongresų rengime, pradedant II-ju PLJK, o praėjusios kadencijos Kanados LB Krašto valdyboje buvo vicepirmininkė visuomeniniams reikalams. Pusę jos valdybos narių sudaro jaunesnės kartos visuomenininkai.

Buvęs Kanados LB Krašto valdybos pirmininkas Jonas Simanavičius pakviestas talkinti naujajai valdybai.

NEGALI APSEITI BE LIETUVIŲ, NORS TU KAŽIN KĄ...

Visą dieną, rašoma Amerikos spaudoje, Čikagos radijas malė, kad lietuviui poetui Česlav Milošz suteikta Nobelio premija. Sako, buvo pasakojama, kad tai esąs Prancūzijoje gyvenusio Česlovo Milašiaus sūnus. Girdi, dabartinis lietuviškas Česlovas rašąs lietuviškai ir labai pykęs ant prancūziško Česlovo, kam jis rašąs lenkiškai ir prancūziškai. Pagaliau tik vakare buvo išsiaiškinta, kad dabartinis Česlav, Nobelio premijos laureatas, yra lenkas, visą gyvenimą rašęs lenkiškai ir gimęs senojoje lietuvių sostinėje Vilniuje.

Deja, Čikagos vakarinės žinios dalinai neteisingos. Nobelio premijos laureatas Č. Milosz gimė 1911 m. Šateikiuose, Kėdainių aps. Mokyklą ir universitetą baigė Vilniuje. Apie save pasipasakodamas „Epochos sąmoningumo poezijos" knygoje jis rašė:

„Mano vaizduotę suformavo lietuviškas panevėžio kaimas ir Vilniaus apylinkių miškai ir vandenys".

Labai gaila, kad Nobelio premijos laureato „epochos sąmoningumo prozoje" nesusiformavo lietuviškasis nepriklausomybės laikų sąmoningumas.

Čikagos radijo žinia vis dėlto teisinga, kad senasis Vilnius yra Lietuvos sostinė.

LIETUVA UEBER ALLES

„Tėviškės Žiburių" redakcija rašo:

„Klaipėdos krašto vokiečių laikraštis V. Vokietijoje „Memeler Dampfboot" 1980 m. 8 nr. išsispausdino kritišką straipsnį, kuriame parodo savo nepalankumą lietuvių tautai, kovojančiai už jai priklausančias etnografines-istorines žemes. Atrodo, buvusių Lietuvos vokiečių nusistatymas nepasikeitė ir po 40 metų".

Po tokio įvado buvo atspaustas visas vertimas „Lietuva — ueber alles" straipsnio. Kaip atsimename, tame straipsnyje buvo rašoma apie „Europos Lietuvio" naują antraštę su etnografiniu-istoriniu Lietuvos žemėlapiu.

MOKYTOJO PAGERBIMAS

Los Angeles gydytojų draugija, vadovaujama dr. B. Raulinaitienės, suruošė iškilmingą ir turiningą lietuvio mokytojo pagerbimą.

KUO GALI DIDŽIUOTIS „CANBERROS LIETUVIŲ BALSAS"?

„Canberros lietuvių balso" radijas kas savaitę transliuoja pusvalandį lietuvių ir anglų kalbomis, skelbdamas Lietuvos bylą kitataučiams.

Transliuoja jis jau penkeri metai, o 1978 m. vasario 16 d., minint Lietuvos nepriklausomybės 60 metų sukaktį, kalbėjo per jį Australijos ministeris pirmininkas Malcolm Fraser.

„Mūsų Pastogėje" rašoma, kad tai buvo pirmas kartas, kai valstybės galva kalbėjo specialiai lietuviams.

Kaip sužinojome iš „Canberros balso" redaktoriaus Jūro Kovalskio laiško, „Europos Lietuvis" yra naudingas tai radijo valandėlei.

„LIETUVIS NEPAVARGS KOVOJE DĖL LIETUVOS LAISVĖS"

ALTos (Amerikos lietuvių taryba) pirm. dr. K. Šidlausko veiklos pranešime išryškėjo, kad tos organizacijos 40 metų sukakties proga tada dar tik respublikonų kandidatas į prezidentus R. Reaganas sveikinimo telegramoje lietuviškai įrašė: „Lietuvis nepavargs kovoje dėl Lietuvos laisvės".

PLB PARAMA VASARIO 16 GIMNAZIJAI

Vokietijos Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdybos pirmininkas Andrius Šmitas kelis kartus kreipėsi į PLB Valdybą, prašydamas finansinės bei moralinės paramos Vasario 16 gimnazijai ir jos naujam direktoriui Jonui Kavaliūnui ir kad PLB paskirtų atstovą į Vasario 16 gimnazijos kuratoriją.

PLB Valdyba prašymą priėmė ir savo atstovu į Vasario 16 gimnazijos kuratoriją pakvietė kun. Bronių Liubiną. PLB vicepirmininkas švietimo reikalams kun. Antanas Saulaitis S.J. dabar visokiais būdais rūpinasi sutelkti kiek galima didesnę finansinę paramą gimnazijai ir surasti daugiau mokinių iš JAV, Kanados ir kitų kraštų, kurie vyktų į gimnaziją mokytis metams ar ilgesniam laikui. Iš Lietuvių Fondo gauta 1.000 dol. parama jau persiųsta gimnazijai. BALFo pirmininkė Marija Rudienė išvyko į Europą, kur aplankys gimnaziją ir pasikalbės su direktoriumi Jonu Kavaliūnu.

JAV ir Kanados Bendruomenių tarybų sesijose buvo gyvai diskutuoti gimnazijos reikalai, ir abi tarybos savo nutarimuose aiškiai pasisakė už Vasario 16 gimnazijos rėmimą pinigais, mokiniais, mokytojais, mokslo priemonėmis ir kitais būdais.

„PASAULIO LIETUVIO" LIEPOS-RUGPIŪČIO NUMERIS

„Pasaulio Lietuvio" liepos - rugpiūčio 68 puslapių numeryje iš Lietuvos pogrindyje išleistos „Pastogės" perspausdintas straipsnis apie Mickevičių, Daukantą ir mus; dr. Broniaus Nemicko paskaita apie Lietuvos vadavimo pastangas; Stasio Barzduko straipsnis apie kalbininką Joną Jablonskį; Vinco Trumpos mintys apie emigrantinius mitus ir kultūrą; Lino Rimkaus reportažai iš LB politinės konferencijos ir baltiškųjų studijų konferencijos; Romo Kasparo reportažas iš VI-sios Tautinių šokių šventės; „Pasaulio Lietuvio" bendradarbių iš Pietų Amerikos kolektyvinis reportažas apie Clevelando „Nerijos" kelionę per Pietų Amerikos lietuvių kolonijas; Igno Aleknos ir A. Mauragio reportažai apie Simo ir Genės Kudirkų kelionę per Australiją ir daugelis kitų įdomių žinių apie dabartinę Lietuvą, pasaulio lietuvių politinę veiklą, spaudą, mokslą, kultūrą, švietimą ir auklėjimą, leidinius, sportą ir lietuvišką gyvenimą.

400.000 DOL. KANADOS LIETUVIŲ FONDE

1962 m. įsteigtasis Kanados lietuvių fondas jau turi 400.000 dolerių. Kaip Lietuvių Fondo (JAV) šūkis „Kapitalas Lietuvai, nuošimčiai lietuvybei", taip tokiu pat dėsniu vadovaujasi ir Kanados lietuvių fondas.

Kanados lietuvių fondo kapitalo didžiąją dalį sudaro testamentiniai palikimai. Tarp didesniųjų išvardintųjų palikimų yra taip pat ir V.E. Ignaičių iš Bradfordo (Anglija) 8.241,68 dol.

2.000.000 SURINKTI!

Amerikos lietuvių fondas jau surinko daugiau kaip 2 milijonus dolerių kapitalo.

120.000-125.000 dol. pelnas bus paskirstytas kultūriniams reikalams.

LIETUVIAI DONO KAZOKŲ CHORE

New Yorke Dono kazokų (ukrainiečių) choras pradėjo savo 54-tųjų metų sezoną, ir ta proga nurodoma, kad chore kaip solistas iki savo mirties (1959) dainavo Kostas Jurkevičius, o dabar dainuoja bosas Stasys Citvaras.

Praeitą sezoną St. Citvaras buvo choro vedėju. Choras tada apkeliavo vakarų Europą ir davė 120 koncertų.

Tas choras yra koncertavęs nepriklausomoje Lietuvoje.

PRISIMINĖ P. ANDRIUŠĮ

Sydnėjaus lietuvių klube buvo paminėtas prieš 10 metų Australijoje miręs rašytojas Pulgis Andriušis.

Minėjimo programoje iš juostelės buvo pasiklausyta patiės P. Andriušio, skaitančio savo kūrybą. V. Kazokas skaitė paskaitą „Pulgio Andriušio legenda".

Domas Burneikis

Žemaičio atsiminimai

Vėl mokausi. Vienuolyne metus ištarnavus, gvardijonas kun. Petreikis pasišaukęs pranešė, kad jis yra nutaręs man padėti pasimokyti. Išgirdus šitokią naujieną, mane pagavo toks džiaugsmas, kad nė nepajutau kaip sugriebiau jo didelę ir minkštą ranką ir pabučiavau.

— Nereikia, nereikia, Dominika, — geraširdiškai kalbėjo kun. Petreikis, padėjęs kitą ranką ant peties. Atrodė, kad ir jis susijaudino, matydamas mano staigų džiaugsmo prasiveržimą.

Kas turėjo iš karto ir mokytojus ir tinkamas mokslui eiti sąlygas, bet nelabai norėjo mokytis, tas šitokio mano džiaugsmo nesupras, gal dar ir pašieps.

— Nueik dabar pas kun. Kavaliauską ir susitark dėl pamokų pradžios. Aš jau su juo kalbėjau, — pasakė jis atsisveikinant.

Kun. Kavaliauską radau mandalina beskambinantį. Trumpai paklausinėjęs, ką ir kiek moku, surašė, kokių knygų reikia įsigyti, ir liepė rytą ateiti dešimtą valandą.

Man skirtame kambary radau jau ir lovą paklotą. Baldų nedaug tebuvo: stalelis — spintelė, pora kėdžių, praustuvė ir šluostė. Ir viskas. Bet man jų buvo su kaupu.

Niekada tokių gyvenimo sąlygų neturėjęs, ypač mokytis, pasijutau labai laimingas.

Vėl mokausi.

Pradžia buvo sunkoka. Mat, pasirodo, kad mano „keturiose klasėse" buvo mokomasi skirtingais metodais nei dabar. Bet greitai pavyko įsigyventi į naujas sąlygas. Ir taip per dvi žiemas pasisekė pasiruošti į pirmą gimnazijos klasę. Tačiau gimnazijos slenksčio neteko peržengti dėl amžiaus.

Nuo ankstyvos vaikystės turėjau du troškimus: būti gydytoju (mat, mano motina gydytojavo žolelėmis) ar kunigu. Begyvendamas vienuolyne ir čia besimokydamas, apsisprendžiau siekti kunigo. Tuo tikslu buvau užmezgęs susirašinėjimą su kl. Skelčiu, kuris tada mokėsi Milane, Italijoje, seleziečių kunigų seminarijoje. Jis atsakinėjo į mano laiškus labai palankiai. Pasikeitus keliais laiškais, gavau iš jo pranešimą, kad galiu atvažiuoti — būsiu priimtas. Tiktai turiu turėti 500 rublių ir mokėti nors kiek lenkų kalbos. Su kalba man nebuvo sunkumų, greit jos pramokau, ypač skaityti ir rašyti lengvai išmokau. Bet penki šimtai rublių blizgėjo aukščiausio kalno viršūnėje...

Tas kalnas buvo mano turtingas ir pamaldus dėdė Vincas Rekašius, gyvenęs Telšių aps., Eiderių kaime. Jis lengvai ir be jokių popierių skolino pinigus savo kaimynams dvarininkams. Tad reikėjo šito kalno viršūnę pasiekti ir iš ten pasiimti tuos 500 rub., arba aukso raktą, su kuriuo bus galima atrakinti seleziečių kunigų seminarijos duris.

Miestas dega! — Miestas dega! Dega miestas!!! — šaukia Barė kreivanosė kieme, vos mums pradėjus valgyti pietus.

Metę šaukštus, urmu išbėgome į kiemą. Iš rytinės miesto dalies, kur gyveno daugiausia varguomenė ir davatkos, nuo ko ir Davatkų vardą gavo toji miesto dalis, kilo juodų dūmų stulpas. Karštis ir pūtęs stiprokas rytų vėjas padėjo greitai plisti gaisrui. Jam besiplečiant, vėjas dar sustiprėjo ir dabar liepsnų bangas sukiojo sūkuriais, iškeldamas jas gal į penkiasdešimt metrų, o gal ir dar aukščiau. Tuose liepsnų sūkuriuose lakiojo, tarsi liepsnojantys paukščiai, degančių popierių ir knygų pluoštai ir krito toli nuo gaisravietės, sudarydami naujus gaisro židinius. Tad trumpu laiku rytinė ir vakarinė miesto dalys virto tikra ugnies jūra.

Tie degantys popieriai, iškilę į aukštybes, nuplaukė į už pusės kilometro esantį Penkininkų kaimą anapus Akmenės, prie kelio į Bajorus, ten nukritę ūkininkų sodybose į šiaudinius stogus, sukėlė naują didelį gaisrą. Žinoma, degančiam kaimui miestas negalėjo jokios pagalbos suteikti, nes ir pats, be kibirų, beveik jokių gesinimo priemonių neturėjo. Buvo atskubėję Klaipėdos miesto gaisrininkai, bet rusų muitinė jų nepraleido. Nors gaisro gesinime dalyvavo didelė dalis miesto gyventojų su rusų pasienio kareiviais, bet sunkiai sekėsi kovoti su ugnies stichija.

Vienuolyno žmonės su pačiu gvardijonu priešaky dalyvavome tame sunkiame ugnies apvaldymo darbe.

— Vyrai, greičiau duokite vandens! — šaukė kunigas Petreikis, stovėdamas ant degančios sienos ir pats dirbdamas rušilęs ir paišinas.

Vaistų sandėlio savininkas, rodos, Izrelovičius, pašaukė mane ir dar vieną padėti jam išnešioti jo baldus. Aišku, tokiu metu mažai kas paiso atsargumo. Tad ir mudu griebėme nešti bufetą, o jis besąs iš dviejų dalių. Viršutinioji dalis griuvo ant grindų, ir iš jos pasipylė stiklinių, stiklelių bei lėkščių šukės. Savininkas susigriebė sau už galvos ir dingo. O mudu, besiklebuodami su surkia spintos apačia, pajutome dusinančius sieros dūmus. Metę spintą, bėgome lauk. Čia gi, tuščiame kambary, ant medinių grindų degė storu sluogsniu išbarstyta siera. Norime atidaryti duris, o jos užrakintos. Užgulę duris išlaužėme, bet jau vos beatgaudami kvapą.

Po kelių valandų įtempto darbo, o gal ir dėl to, kad ugnis nebeturėjo už ko degamo beužsikabinti, gaisras ėmė slopti, mažėti, kol pagaliau visas išdegusio miesto plotas virto rūkstančiu lauku su liūdnai atrodančiais styrinčiais kaminais ir mūrinėmis sienomis.

Sudegė ir monopolinė degtinės krautuvėlė, buvusi kampe tarp sinagogos gatvės ir miesto aikštės. Susproginėjus nuo karščio buteliams, susimaišiusi su pelenais ir suodimis, degtinė sruveno gatvės pakraščiu į pakalnę, į Akmenę. Nors ji buvo juoda, nešvari, bet tuojau atsirado mėgėjų, kurie, sugulę ant grindinio ir sumerkę nosis, traukė tą pajuodusį skystimą. Vieni gėrė per skareles, o kiti, to gero prietaiso neturėdami, traukė į save stačiai su suodimis ir pelenais.

— Lakite, lakite, šuneliai, lakite, — tyčiojosi iš jų kai kurios moterys, sustojusios prie lakėjų eilės galo. Bet buvo ir moterų, kurios nenusileido vyrams, dalyvaudamos toje „puotoje".

Liepsnų stichijai baigus siautėti, pamatėme medinę pilką daržinėlę, stovėjusią tarp sinagogos ir malūno atkalnelėje, visiškai sveikutėlaitę, nors aplink ją viskas buvo sudegę. Tikras stebuklas...

Buvo ir žmonių aukų, taip pat, žinoma, paukščių, kačių. Bet apie pastaruosius kaip apie aukas žmonės nekalba.

Tai buvo 1908 m. vasarą, Kretingoje.

(Bus daugiau)

LAIŠKAS IŠ NOTTINGHAMO

Vienu metu, taip žmonės pasakodavo, kažkokiame mieste atsirado kažkoks štukorius. Jis tiek buvo išgarsėjęs, kad žmonės tik apie jį ir kalbėdavo, tik jo „štukų" ir laukdavo, ne tik iš miesto sueidavo, bet ir iš artimų ir tolimų apylinkių suvažiuodavo.

O tos jo ..štukos, kurias jis rodydavo didžiausiame miesto teatre, tikrai buvo nepaprastos. Padės, būdavo, savo kepurę (kažkodėl „cilinderiu" vadindavo) ant stalo, parodys, kad ji tuščia, tik žiūrėk — čia kanvelis išplasnodavo, čia triušis iššokdavo, čia kiaušinis išsirisdavo; arba padėdavo kortų kaladę ant stalo, sviesdavo į viršų, ji dingdavo, o paskui atsirasdavo kurio nors žiūrovo kišenėje.

Paskutinę štukoriaus seansų dieną buvo pranešta viešai, kad papildomai bus parodytos tokios dvi „štukos", kokių dar niekas pasaulyje nebuvo rodęs.

Štukorius, įsigijęs žiūrovų pasitikėjimą, mandagiai tarė: „O dabar , malonios ponios ir ponai, prašau, kas turite, duokite man savo auksinius laikrodžius, ypač blogai einančius arba visai neinančius. Jūs pamatysite: pirma aš juos sudaužysiu, o po kelių minučių grąžinsiu juos geresnius negu jūs man davėte".

Čia pat bematant jam buvo įteikta keletas laikrodžių. Padėkojęs, gražiai išdėstęs visus ant stalo, paėmė didoką medinį plaktuką ir pradėjo laikrodžius daužyti. Sudaužęs kiek susimąstė, paskui tylomis priėjo prie žiūrovų ir pusbalsiu tarė: „Aš labai atsiprašau, bet antrą „štukos" dalį aš pamiršau".

Sumišimo tyla įsiviešpatavo salėje.

***

Štai tokioje sumišimo tyloje pasaulis ir mes įslinkome į 1981 metus, o įslinkę atsidūrėme sudaužyto pasaulio akivaizdoje. Šį kartą sudaužė jį ne karas, kaip tai atsitiko 1939-45 metais, bet štukoriai, pamiršę, kaip savo štukas užbaigti. O štukorių buvo daug ir įvairių. Vieni sugebėjo sudaužyti Europą, perskelti pusiau Korėją ir Vietnamą,apdraskyti Afriką; kiti — sukelti nerimą ir neapykantą ne tik tarp arabų ir žydų, bet sukiršinti arabus prieš arabus, suardyti žmogaus gerovę saugojusį ilgą laiką gerai veikusį pasaulio ekonominį mechanizmą ir pagaminti milijonus bedarbių. Tai padarę, patys „štukoriai" išsigando savų „štukų" ir pradėjo įtarinėti ir kaltinti vienas kitą. Kilo visuotinė baimė, nes neatsirado, kas jų padarytą žalą atitaisytų.

Antrojo pasaulinio karo „štukoriai" (Rusveltas, Čiorčilis ir visi kiti sekę po jų) neįvykdė savo užmojų ir pažadų laisvo apsisprendimo tautoms ir laisvės žmogui. Jie laimėjo karą, bet viso pokarinio laikotarpio būvyje **sugebėjo duoti tautoms vergovę, žmogui baimę ir pasauliui atominę bombą.**

Štai su šiuo praeities palikimu mes ir įžengiame į 1981 m.

***

Šiandien tūlas jau pradeda suprasti, jog **pasaulis jau priėjo prie tokios vietos, nuo kurios jam eiti ta pačia kryptimi nebegalima, nes tai reikštų ne karą, bet visišką savęs sunaikinimą.** Atseit, šio pasaulio, kokį mes jį matome ir pažįstame, amžius pasibaigtų. Prasidėtų naujo pasaulio, naujos civilizacijos, naujos kultūros gadynė.

Bet jeigu mes tikime, kad didelė pasaulio kūno dalis dar sveika ir pajėgiai veržli priešintis, tai ji savižudybei priešinsis. Atrodo, kad 1981 metai atžymės šios kovos pradžią.

Nūnai JA Valstybės ir Lenkija žada būti kalbamojo pasipriešinimo išeinamaisiais taškais, tik įsidėmėkime: — visai skirtingo pobūdžio, skirtingo pajėgumo, su skirtingomis kovos priemonėmis visai skirtingose sąlygose ir su skirtingai pavojingomis pasekmėmis.

***

Apie naujai išrinktąjį JA Valstybių prezidentą R. Reaganą, kaip sugebantį valstybės vyrą, tiek pat mažai težinoma, kaip ir apie J. Carteri, prieš jam pradedant prezidentauti. Viena tik jau dabar aišku, kad R. Reagano valdymo stilius bus labai skirtingas nuo J. Carterio.

Jeigu prisimename, J. Carteris su Šv. Rašto knyga rankoje ir laisvo žmogaus teisių propaganda tikėjosi išlaisvinti ir išlyginti visą pasaulį, įskaitant ir Maskvą. Nabagas, labai ir labai apsiriko. Pasaulis pasidarė dar labiau pasišiaušęs, dar daugiau duburiuotas.

Prezidentas R. Reaganas žada pradėti ir tęsti savo prezidentavimą kitaip: Šv. Raštą jis skaitys tik trumpos rytinės maldos metu; maldą baigęs, jis tuojau apsimaus geležines pirštines, patikrins savo fechtavimosi durklą ir, savo užsienio reikalų ministerio generolo A. Haig lydimas, eis į darbą.

Dabar jis pats ir visi jo bendradarbiai vadovausis šiomis mintimis ar taisyklėmis (spaudai dalinai tai jau žinoma): mes, amerikiečiai, nustokime vaizdavę rusą 10 pėdų aukščio;

Sovietų imperija privalėtų žinoti, kad nebus jokių vienšališkų susitarimų, t.y. už kiekvieną nuolaidą iš JA Valstybių pusės Sovietai turės užmokėti panašia lygiaverte nuolaida;

JA Valstybėms nėra reikalo turėti lygiai tiek pat ar daugiau tankų, lėktuvų ar atominių bombų. Ne čia reikalas glūdi. O reikalas toks: JA Valstybės ir jų sąjungininkai turi būti pakankamai ginkluoti, kad Sovietai visuomet žinotų, jog bet kuris jų brutalus žygis nebus paliktas be pasipriešinimo.

Gen. A. Haig, visiškai pritardamas prezidentui, dar papildo: mes privalome pasakyti Sovietams visai aiškiai, kad nesileisime į jokius ginklavimosi kontrolės ar dėl didesnių kreditų bei prekybos susitarimus, kol rusai nenustos prievartavę tarptautinės teisės nuostatų.

Mes, lietuviai, jau visko matę, visko girdėję, tegalime pasakyti: iš Reagano lūpų į Dievo ausį! Ar bus išklausytas?! Laikas parodys.

***

Naują popiežių, lenką, išrinkus, šių laiškų skiltyse kartą buvo rašoma: politinė įtampa tarp Lenkijos ir Sovietų Sąjungos neabejotinai padidės; bet įtampos bet kurią persvarą lenkų naudai pristabdys rusų raudonosios armijos divizijos Varšuvos priemiesčių miškuose.

Lenkija šiandien panaši į milžinišką rūgstančio alaus statinę. Šiuo metu dar nėra klausimo dėl to (ir išvis būtų dar per anksti spėlioti), kokio skonio alus pagaliau išrūgs, ar jis išvis bus gertinas, ar jį teks išpilti į griovius, kaip susmirdusią brogą... Šiuo metu, bent tuo tarpu, yra tik vienas daug paprastesnis klausimas: ar alus prirūgs, ar statinė sprogs?!

Pats L. Walensa, darbininkų sukilėlių vadas, yra vidurio reikalavimų žmogus, bet toli gražu ne visi tokie jo pasekėjai. Su šiais griežtesnių reikalavimų pasekėjais jam būtina skaitytis, nes kitaip vadovavimas gali išsprukti iš jo rankų ir patekti į griežtesniųjų rankas. O tai reikštų statinės sprogimą ir Maskvos įsiveržimą į jos vidų.

Tie, kurie vis dar mano, kad Sovietai **niekuomet** neišdrįs įžengti į Lenkiją, yra akli svajotojai, nematantieji tikrovės.

L. Walensa, kad ir suprasdamas visą esamąją padėtį, kad ir būdamas santūresnių pažiūrų, vis dėlto yra pasakęs: „Bet kuris režimas, koks jis bebūtų, neturi pamiršti, kad kiekvienas lenkas yra žmogus. Nuo mūsų reikalavimų mes negalime nusileisti, nes kartą nusileidę, nebepakilsime. O kartos, kurios seks po mūsų, apkaltins mus ir pasakys: jie buvo taip arti ir neištesėjo, pritrūko ryžto".

Tuo tarpu nenumatytina, ar alus išrugs ir bus gertinas, ar statinė sprogs. Bet viena yra aišku: **Lenkijos žemėje vyksta dviejų milžinų, Rytų ir Vakarų Europos, moralinių žmogaus vertybių kova.** Vakarams lai mėjus, išdavos pavergtiesiems būtų neapskaičiuojamos jų išsilaisvinimui.

Deja, Kremlius tai irgi supranta.

Iki pasimatymo čia ir Karaliaučiuje.

Stasys Kuzminskas

SUSIŽAVĖJO „RIEŠUTŲ DUONA"

Austrijos sostinėje Vienoje buvo tarptautinis filmų festivalis.

Apie jį britų „The Daily Telegraph" spalio 31 d. rašęs Patrick Gibbs pareiškė ypač dideli susižavėjimą Arūno Žebriūno pastatytuoju filmu „Riešutų duona".

Sako, vis daugiau filmų į Vakarus atsiunčiama iš sovietinių respublikų, bet nė vienas jų nėra taip gerai techniškai atliktas ir neteikia tokio pasigėrėjimo kaip „Riešutų duona", kuriame pro vaikų akis pavaizduotas mažo miestelio gyvenimas po karo.

Reportažo autorius tiesiog šaukiasi: „Prašom daugiau filmų iš sovietinių respublikų!"

Rastas antsnukis be šuns.

(Skelbimas ant tvoros)

TELEVIZIJOS PROGRAMŲ KAINOS

Žiūrėdami televizijoje rodomus ir net po kelis kartus dar pakartojamus filmus, o taip pat ir kitokius dalykus, net ir pigius juokelius, be abejo, neturime supratimo, kiek visa tai kainuoja.

Dabar Britanijos televizijos varžosi dėl kažkiek senų filmų, kuriuos amerikiečių bendrovės leidžia iš varžytynių. MGM nori gauti už 56 filmus 8,7 mil. dolerių. Tarp jų yra ir toks išgarsėjęs 1939 m. statytas „Nuėjo su vėju" ir kiti. BBC nori nupirkti.

BBC televizijos apskaičiavimu, tų filmų rodymą būtų galima paskirstyti 5 metams. Iš viso žiūrėjimo užtektų 300 valandų. Sumokėjus 3,6 mil. svarų (8,7 mil. dolerių), viena rodymo valanda kainuotų 12.000 svarų. Jeigu vietoje statomas koks valdinimas ar valdinimų serija, tai valanda kainuoja 110.000 svarų. Šiaip kitokių programų valanda vidutiniškai kainuoja apie 30.000 svarų. Vadinas, senus filmus rodydama, televizija nemaža sutaupo.

LIETUVOJE

TIK 4 KOMUNALINĖS VONIOS?

Nors Rokiškis sparčiai auga ir gražėja, kaip rašoma „Tiesoje", bet mieste veikia tik viena pirtis ir tik dvi dienas savaitėje. Pirtyje yra 2 skyriai, kuriuose yra po dvi vonias, ir 7 apleisti dušai. Kasmet pirtis dviems trims mėnesiams uždaroma remontui.

ATOSTOGŲ KLAUSIMAIS

A. Dikšas iš Radviliškio „Auksinės varpos" kolūkio prašo štai ką paaiškinti:

„Dirbu kolūkio traktorininku. Už tai, kad darbo metu buvau neblaivus, valstybinės automobilių inspekcijos pareigūnai atėmė teises ir paskyrė piniginę baudą, o kolūkio valdyba nutarė neišmokėti man priemokos. Ar teisingai pasielgė kolūkio valdyba?,, rašo jis „Valstiečių laikraštyje".

Atsakoma, kad už pasirodymą neblaiviam galima sumažinti 25 proc. darbo stažą, o premiją ir papildomą atlyginimą sumažinti ar visai jų nemokėti.

Traktorininkas K. Jankus iš Šakių rajono rašo:

„Atėjo laikas gauti atostogų, bet kolūkio valdyba neduoda. Laukininkystės brigadininkas ant pareiškimo nesirašo, nes nėra kam dirbti. Pinigus už atostogas galima atsiimti, bet pailsėti neleidžia. Ką daryti?"

Atsakoma, kad atostogos suteikiamos kasmet, bet išimtinais atvejais jos gali būti perkeltos į sekančius metus, jei numatyti darbai nebuvo atlikti laiku ir nepasiekė reikiamos kokybinės reikšmės.

V. Vaičaitis iš Anykščių teiraujasi:

„Ar gali kolūkio valdyba pavesti agronomui dirbti kolūkyje ilgiau kaip 8 valandas 12 minučių per dieną ir poilsio dienomis?"

Atsakoma, kad kolūkio valdyba gali kviesti kolūkiečius, specialistus dirbti ilgiau negu nustatyta, o taip pat ir poilsio dienomis. „Specialistams yra nustatyta nenormuota darbo diena, atsakoma klausėjui. Jie taip pat neturi teisės reikalauti už išdirbtus viršvalandžius.

Specialistai ir kolūkiečiai per savaitę turi dirbti 5 dienas. Specialisto darbo savaitė — 41 valanda.

IR KOMJAUNUOLIAI LENKTYNIAUJA

Kaip matyti iš „Tiesos", daugiau kaip 700 komjaunuolių iš Vilniaus susivienijimo siuvimo įmonės „Lelija" dalyvavo lenktynėse darbams įvykdyti.

RADIJO TRANSLIACIJOS Į SOV. SĄJUNGĄ

„Tiesoje" rašoma apie pasaulio stotis, kurios transliuoja radijo laidas į Sov. Sąjungą. Iš ten išsispausdinto žemėlapio matyti, kad jų esama 8 JAV, 7 Europoje, 5 Afrikoje, 6 Azijoje.

Apie „Amerikos balsą" sakoma, kad „Tad didžiausias kapitalistinio pasaulio transliacijų užsieniui centras, oficialus JAV radijo propagandos užsieniui ruporas".

Jis esąs įsteigtas 1942 m. 1977 m. metinis budžetas buvo 65 milijonai dolerių, dirba 2.300 tarnautojų, „jų tarpe emigrantų iš Rytų Europos šalių". Transliuojama 36 kalbomis per 109 siųstuvus ir retransliatorius 800 valandų per savaitę.

Muencheno „Laisvoji Europa" ir „Laisvė išlaikomos taip pat JAV. Įkurta 1949 m. privačiai, bet perėjusi į JAV žvalgybos organizacijos rankas. 1952 m. užregistruotas kaip „nekomercinis susivienijimas". 1978 m. duomenimis, metinis biudžetas buvęs 88,2 mil. dolerių. Oficialiai, kaip rašoma, dirba 1.800 tarnautojų. 9 stoties siųstuvai V. Vokietijos teritorijose, 18 — Portugalijoje. Per savaitę 554 val. transliuojama 9 kalbomis. Stotis „Laisvė" — 455 val. 16 kalbų.

„Tiesoje" dar pridedama: „stočiai „Laisvoji Europa" iškeltas uždavinys tiesiogiai veikti Rytų Europos socialistinių šalių piliečius, su melaginga „socializmo gerinimo" vėliava kelti jų tarpe nepasitenkinimą, platinti antitarybiškumą. Radijo stotis „Laisvė" savo talkininais pasirinko vien Tarybų šalies žmones".

Anglijos BBC esanti antroje vietoje po „Amerikos balso". Transliacijas užsieniui ji pradėjusi 1937 m. Metinis biudžetas — 30,3 mil. svarų, 6 tūkst. tarnautojų. Iš 76 siųstuvų tik 46 Britanijos teritorijoje.

Tos stoties pagrindinis uždavinys, kaip rašoma „... per neva" „objektyvistinę" analizę tikinti klausytojus, kad socializmas nėra priimtiniausia visuomenės santvarka."

Paminėtos dar Europoje esančios Vokiečių Banga, Vokietijos radijo, Vakarų Berlyno amerikiečių sektoriaus radijo ir „Laisvojo Berlyno" stotys.

Šluotos auksinės mintys

Pasirašyk, kad pasirašiau.

(Profsąjungos mokesti renkant)

Įstaigoje draugo Rimaičio nėra — nusilaužė koją ir tįšėjo namo.

(Iš pokalbio telefonu).

Skaitytojų laiškai

KAD BŪTŲ TIKSLIAU

Malonus Pone Redaktoriau,

Labai apgailestauju, kad mano 80-ties metų proga išspausdintame pasikalbėjime įsibrovė pora netikslumų, į kuriuos norėčiau atkreipti skaitytojų dėmesį.

1. Manyti, kad aš buvau išsiųstas iš Lietuvos į Berlyną kažkokiais politiniais motyvais, būtų visai klaidinga. Kiekvienam Užsienių Reikalų Ministerijos tarnautojui pasiuntimas į užsienį reiškė paaukštinimą ir pagerbimą tarnyboje. Taip, tikiuos, buvo ir mano atveju.

Bet Kauno gyventojai mėgo gandus ir paskalas, ypač jeigu tai lietė jiems daugiau pažįstamus žmones. Tokių gandų „siųstuvas" ypač gerai veikė Konrado kavinėje. O ten aš buvau dažnas svečias. Ir štai išgirdę, kad aš perkeliamas į Berlyną, Konrado kavinės siųstuvo „redaktoriai" nutarė žinią padaryti įdomesnę ir Kauno, ypač Laisvės alėjos publikai daugiau jaudinančią. Štai ir pasidarė — „Ar girdėjai? Ar girdėjai? .. Kuzminskas išsiunčiamas iš Lietuvos į Berlyną!"

2. Kitoje vietoje klaidingai vartojamas žodis „diktatūra". Skaitome: „prez. A. Smetonos vadovaujama diktatūra". Mūsų gyvenamųjų laikų įvykiai šiam žodžiui suteikė ypač neigiamą turinį, suplakė jį su ypatingais žiaurumais, persekiojimais, koncentracijos stovyklomis ir t.t. Nieko panašaus Nepriklausomoje Lietuvoje nebuvo.

Todėl būtų tinkamiau pasakyti „atsirado prez. A. Smetonos vadovaujama valstybės santvarka".

Nuoširdžiai dėkoju Tamstai, Pone Redaktoriau, už straipsnio įdėjimą mano 80-ties metų proga.

Su gilia pagarba

Stasys Kuzminskas

ŽYDŲ KALTINIMAI LIETUVIAMS

Kol Lietuva buvo nepriklausoma valstybė, man teko plačiai po ją pakeliauti ir pabuvoti didesnėse ir mažesnėse vietovėse. Tur būt, labai mažam skaičiui žmonių yra tekę taip plačiai pamatyti Lietuvos gyventojų tarpusavio santykius. Aš niekur nepastebėjau diskriminacijos žydų atžvilgiu, nesantaikos tarp lietuvių ir žydų. Jie gyveno kaip geri kaimynai. Žydai turėjo savo mokyklas, organizacijas, sinagogas, bankus, ligonines, spaudą. Niekas jų veiklos nevaržė.

Dabar aš pastebiu spaudoje žydų kaltinimus ne tik atskiriems lietuviams, bet visai lietuvių tautai dėl žydų naikinimo. Kaltinimai aiškiai atrodo persunkti šmeižtais, nesveiko proto argumentais, liguistumu. Sutinku, kad žydai, pergyvenę koncentracijos stovyklas ir visokį terorą, galėjo netekti pusiausvyros, prarasti objektyvų sveiką galvojimą dėl tų buvusių pergyvenimų, bet ar tokie žmonės turėtų atstovauti žydams viešumoje ir ar verta užsiprašyti dar daugiau kaltinimų iš nenormalių žmonių, kad vėliau prieš tokius turėtume aiškintis ir teisintis?

Žvilgtelkime į įvykių eigą, gal kai kas paaiškės.

Nuo Rusijos revoliucijos pradžios iki antrojo pasaulinio karo TSRS valdžia buvo dominuojama politikuojančių žydų. Peržvelgus jau vien vyriausių valdžios pareigūnų sąrašus, aiškiai matyti, kokią lemiančią įtaką turėjo žydai, pakeitę savo pavardes — surusinę, kad suklaidintų rusų visuomenės mases.

Žydai, kad galėtų įgyvendinti savo fantastines teorijas ir nugalėti rusų liaudies masių pasipriešinimą, vadovavo iššudant dešimtis milijonų žmonių — darbininkų, ūkininkų, moterų, vaikų ir rusų intelektualų. Nebuvo jokio pasigailėjimo, jokių natūralių žmogaus teisių pripažinimo. Žudomieji buvo traktuojami blogiau kaip gyvuliai, nors jie niekuo nebuvo nusikaltę žydams. Vargu ar žmonijos istorijoje galėtume surasti pavyzdžių, kurie galėtų pralenkti tuos suminėtuosius.

Atėjo antras pasaulinis karas. Žydų politikos įtakoje TSRS susitarė su hitlerine Vokietija pasidalyti Lenkiją, užgrobti Pabaltijo valstybes — Lietuvą, Latviją, Estiją ir t.t.

TSRS valdantieji žydai tada negalvojo, kaip pagelbėti Vakarų pasauliui kovoje su Vokietija. Jie galvojo apie savo hegemonijos išplėtimą centrinėje Europoje ir dar turėjo planus išplėsti savo hegemoniją daug plačiau, tik, kaip žinoma iš įvykių eigos, daug kas išėjo ne taip, kaip svajota.

Susitarus su Hitleriu, Rusijos tankai atskubėjo į Pabaltijo valstybes ir Lenkiją. Žydų masės, kurios gražiai ir sočiai gyveno minėtuose kraštuose, skubėjo pasitikti rusų tankus su gėlėmis ir su dainomis. Jie aiškiai reiškė pretenzijas: dabar mes valdysime tuos kraštus, nes mūsų užnugaryje stovi TSRS.

Jų svajonės virto tiesa. Rusijos užgrobtuose kraštuose žydai pasidarė įtakingiausi žmonės valdžioje. Bet jiems tai neužteko. Jie turėjo dar planą tuose kraštuose sunaikinti iš anksto bet kokį galimą pasipriešinimą ateityje. Tam pasiekti reikėjo terorizuoti gyventojus, įvaryti užtenkamai baimės, kad nebesvajotų apie pasipriešinimą. Buvo sudarytas planas ištremti į Sibirą didelę dalį gyventojų, ir tas planas turėjo būti kaip galima žiauresnis. Buvo tremiami ne tik intelektualai ir tautiškai susipratę asmenys, bet ir jų žmonos, maži vaikai ir giminės ir kuo žiauriausiomis sąlygomis. Žydai patys prisipažįsta, kad jie dalyvavo trėmimuose. Man gerai žinomas ir patikimas žmogus, kuris po 11 metų grįžo iš tremties praradęs sveikatą, pasakojo, kad tremtyje jam teko pereiti tris lagerius ir jų vyriausia vadovybė buvo žydai. Tuose lageriuose buvo daug įvairių tautybių žmonių, bet jis ten iki 1951 m. nesutiko nė vieno žydo.

Norėčiau paklausti žydus iš Lietuvos, Latvijos, Estijos, Rusijos, Ukrainos ir Lenkijos: ar jūs pagalvojate, kodėl tuose kraštuose žmonės nekenčia žydų? Žmogus žmogui neapykantos ar kerštо neįgyja be priežasties.

Dabar dėl žydų kaltinimų, kad visa lietuvių tauta yra atsakinga už žydų naikinimą Lietuvoje. Pirmiausia noriu paklausti, ar kas nors pasaulyje galvoja, jog Hitleris organizavo žydų naikinimą dėl to, kad lietuviai, latviai ar lenkai tai pageidavo ar prašė? Vokiečiai turėjo planus ne tik žydų atžvilgiu, bet taip pat ir lietuviai buvo numatyti iškraustyti iš Lietuvos.

Drąsiai tvirtinu, kad lietuvis nėra kerštingas ir neturi įgimto protinio liguistumo neapykantai reikšti nekaltam žmogui.

Kai prasidėjo karas tarp TSRS ir Vokietijos, aš gyvenau Kaune ir ,kaip ilgalaikis gyventojas, turėjau daug pažinčių įvairiuose gyventojų sluoksniuose, o tai sakytų, kad galėjau iš įvairių šaltinių žinoti, kas vyksta mieste.

Daug žydų pabėgo į TSRS. Lietuviai bandė apsaugoti, kas įmanoma, nuo besitraukiančios kariuomenės ir jos talkininkų naikinimo ir plėšikavimo.

Kartu su vokiečių kariuomene atėjo įvairūs pagalbiniai daliniai ir sugrįžo vokiečiai repatriantai talkininkauti įvesti valdžiai ir tvarkai Lietuvoje. Lietuvių bandymai sudaryti savo nepriklausomą valdžią buvo atmesti. Vokiečiai uždėjo savo suplanuotą kontrolę visam kraštui, ir lietuvių tauta neturėjo įtakos bet kokiems sprendimams. Vokiečiai sudarė savo reikalams iš jiems paklusnių lietuvių pagalbinę policiją, kuri buvo lygiai pabaisa tiek lietuviams, tiek žydams ir visiems kitiems. Tai buvo daugiausia visuomenės atmatos, žmonės be moralės, kuriems nieko nebuvo švento, išskyrus vokiečių įsakymus ir vokišką degtinę.

Duosiu vieną būdingą pavyzdį. Tokios pagalbinės policijos daliniai buvo siunčiami dežuruoti keliuose aplink Kauną ir atimti iš ūkininkų maistą, vežamą besimokantiems vaikams mokyklose ir studentams, o taip pat ir iš žydų, grįžtančių iš darbų į getą. Lietuvių tauta neturėjo nė mažiausios galimybės sustabdyti tokius dalykus, jau nekalbant apie žydų naikinimą.

Nesakau, kad vokiečių samdiniai neprisidėjo prie žydų naikinimo, bet lietuvių tauta tuose reikaluose neturėjo jokios įtakos. Jei kas tatai tvirtina, tai skleidžia liguistą neapykantą, iškraipo faktus arba nežino jų.. Tai gali būti kvalifikuojama tik kaip nusikaltimas.

Daug lietuvių įvairiais būdais prisidėjo prie žydų gelbėjimo, nors tai buvo labai rizikinga veikla, susieta su pavojumi gyvybei. Aš pats turėjau ryšių su slapta pogrindžio organizacija, išduodančia žydams suklastotus pasus, įgalinančius pabėgti iš geto. Tokių pasų esu išrūpinęs, ir liudininkai dar, tur būt, gyvi Izraelyje gyvena. O vienas žydas, kurį išvykdamas atostogų apgyvendinau savo bute, išpardavė mano baldus, paveikslus, biblioteką, rūbus ir visa kita ir, susirinkęs pinigų, pabėgo į Palestiną.

Keista, kad žydai ieško nusikaltimų nekaltųjų tarpe, o patys nepasižiūri į save.

V. Saudargas, Australija

KODĖL DINOZAURAI IŠNYKO?

Kažkada žemėje gyveno tokie milžiniški gyvuliai, kurie vadinami dinozaurais. Kaip jie atrodė, galima pamatyti kai kuriuose gamtos muziejuose, kur yra išstatyti sunarstyti jų skeletai, o dirbtiniai mauroja filmuose. Kada ir kur jie dingo?

Dėl to yra ne viena teorija sukurta. Dar vieną sukūrė Miami (JAV) universiteto profesorius geologas Emilianis. Pagal jo išvedžiojimus, prieš 65 mil. metų į vandenyną nukrito karštas septynių mylių platumo uolos ir metalo gabalas. Žemėje pasidarę taip karšta, kaip pirtyje, ir tie vargšai milžinai neatlaikę staigaus temperatūros pasikeitimo.

Tas pasikeitimas nušlavęs nuo žemės paviršiaus ne tik dinozaurus, bet nemaža ir kitokių gyvulių ir ištisas augalų rūšis.

AUSTRALIJOS LIETUVIAI „PASAULIO LIETUVYJE"

„Pasaulio Lietuvio" 1980 m. spalio mėn. numeris skirtas susipažinti su Australijos lietuviais ir jų veikla įvairiose to krašto kolonijose. Ta medžiaga gausai iliustruota fotografijomis.

Europos LIETUVIS

LITHUANIAN WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd.
2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT.
Tel. 01-727 2470

Registered as a Newspaper at the Post Office.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė.

Prenumeratos kaina metams 15 svarų, pusei metų 8 sv. (kitų kraštų prenumeratoriai moka pagal Britanijos svaro kursą).

Vienoj skilty įdėto skelbimo kaina 5.00 sv. už colį. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau.

Už laikraštyje kieno nors spausdinamų jų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

Redaguoja redakcinis kolektyvas.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne būtinai redakcijos ar leidėjo nuomonę.

Kronika

LIETUVIŲ SĄSKRYDIS BUS MANČESTERYJE

Pranešame visiems DBLS skyriams, kad, susitarus su DBLS Centro valdyba, šių metų D.B. Lietuvių sąskrydis bus Mančestery rugsėjo 12 d.

Skyriaus Valdyba

28-OSIOS EUROPOS LIETUVIŲ STUDIJŲ SAVAITĖS FOTO PARODA

Kaip jau „Europos Lietuvy" buvo paskelbta, 28-oji ELSS vyks netoli Paryžiaus 1981 m. rugpiūčio 2-9 d.d.

Organizacinis Komitetas nutarė suruošti 27-osios ELSS (Austrijoje, Innsbrucke, 1980 m.) parodą.

Norintieji prie šios foto parodos prisidėti maloniai kviečiami prisiųsti atitinkamus negatyvus ar nuotraukas Kęstučiui Ivinskiui Oppelner Str. 61 53 Bonn 1 West Germany iki 1981 m. birželio mėn. pabaigos.

Prisiųstosios medžiagos bus pasidarytos kopijos parodai ir originalai tuojau grąžinti. Iš anksto dėkojame už paslaugą.

TAUTINĖS PARAMOS FONDUI AUKOJO

Kanados Lietuvių Žmogaus Teisių K-tas per p. V. A. Aušrotą 200 sv., J. Struoginis 10 sv., Z. Sledziauskas 20 sv., B. Kijauskas 5 sv.

Visiems aukotojams už prisiųstą auką nuoširdžiai dėkoja.

T.P.F. Valdyba

Tautos Fondui aukojo

Londonietis — 50 svarų, R. I. Kvederaitė (Olandija) — 10 sv.

Nuoširdžiai dėkoja

TFA Britanijoje

AUKOS SPAUDAI

Spaudai paremti aukojo 20 sv. V. Saudargas, 10 sv. Ig. Grundulas, 3,54 sv. J. Mažeiva, po 2,50 sv. B. Kijauskas, J. Kalvis, Ir. Joerg, L. Krolius, J. Naujokas, Vl. Lukošiūnas, K. Kamarauskas, B. Drevinskas, L. Dzemyda, J. Čepas ir V. Bundonis, 1 sv. M. Ernestienė, 0,50 sv. L. Švalkus.

Londonas

PALUBINSKAI PRO LONDONĄ GRĮŽO Į CALIFORNIJĄ

Dr. Feliksas Palubinskas, prekybos ir tarptautinės prekybos profesorius California State University at Long Beach, su žmona Saule ir vaikais Gintu, Kovu, Milda ir Aidu, dar labai sklandžiai kalbančiais lietuviškai, lankėsi Londone ir Lietuvių Namuose bei Šv. Kazimiero parapijoj.

Į Londoną užsuko grįždami iš Suomijos, kur beveik pusmetį praleido Helsinkyje. Ten dr. Palubinskas dėstė tarptautinę prekybą Helsinkio School of Economic's. Ten gyvendamas, pastebėjo draugišką privačių suomių nusiteikimą lietuviams ir Lietuvos reikalams.

Pakeliui iš Suomijos dar buvo užsukęs į Austrijos Linzą pažįstamų aplankyti. Savo kelione Europoje yra labai patenkinti ir džiaugiasi, kad buvo progų susitikti su lietuviais.

Keliaudami po Europą, stengėsi rinkti knygas ir žemėlapius, susijusius su Lietuva bei Lietuvos pašto ženklus ir pinigus.

ŽMOGAUS TEISIŲ DIENA LONDONE

Londone minėjimą rengė The British Churches Advisory Forum on Human Rights, Amnesty International ir United Nations Association in U.K.

Minėjimas vyko pamaldomis gruodžio 10 d. istorinėje gražioje Westminsterio Abbey.

Į iškilmingąsias eitynes buvo atvykę visa eilė žymių žmonių.

Vietoje pamokslo žodį pasakė buvusi politinė kalinė Čilėje dr. Sheila Cassidy, jos žodžiais, norėdami sukurti geresnį pasaulį, laisvą nuo vergijos,žudynių, turime pradėti patys nuo savęs, nes visų negerovių kompleksas glūdi kiekvieno žmogaus sieloje. Kiekvienas žmogus turi matyti savo artimą, kaip pats save, tada gal ir bus galima džiaugtis laisve, pilnu žmogaus gyvenimu, dėl kurio Kristus buvo atėjęs į šį pasaulį. Be Dievo šviesos bus vergija, tai, ką šiandien rodo Sovietų Sąjungos gyvenimas.

Pamaldose dalyvavo per 2.000 žmonių.

S. Kasparas

NAUJŲJŲ METŲ SUTIKIMAS SPORTO IR SOCIALINIAME KLUBE

Naujųjų Metų sutikimas buvo šeimyninio pobūdžio. Žmonės linksminosi iki anksty vo ryto.

Vilniuje atostogas leidusieji londoniečiai į pobūvį atnešė visiems lauktuvių: J. A. Kmitai didžiulį lietuvišką skilandį, kuriuo buvo vaišinami visi, kiti gardžių gėrimų — „Traukt inės", „Sodžiaus", „Palangos" ir lietuviškų saldainių.

1980 metai buvo užbaigti galingai sudainuojant jiems Ilgiausių metų, o 1981 sutikti su Valio!

Dalyvavo per šimtinę.

LONDONO LIETUVIŲ PARAPIJOS KRONIKA

Sausio 9 d., leisdamas Ispanijoje atostogas, nuo širdies smūgio mirė Ronaldas Bulaitis 56 metų, sūnus Petro ir Onos Bulaičių.

Reiškiame užuojautą Onai Bulaitienei, broliams ir sesutėms.

***

Sausio 12 d., pakeliui iš Suomijos atgal į Ameriką, prof. dr. Feliksas Palubinskas su savo gausia šeima dalyvavo pamaldose, o po jų klebonijoje smalsiai pervertė lietuviškus žurnalus, nes per šešetą mėnesių Helsinkyje jų nėra matęs.

Dr. F. Palubinsko šeima yra dideli ateitininkų veikėjai.

***

Londono lietuvių choras, vadovaujamas Justo Černio, sekmadieniais po pamaldų rengiasi Lietuvos nepriklausomybės šventės minėjimo programai.

***

Lietuvos nepriklausomybės šventės pamaldos bus vasario 15 d., 11 val. Šv. mišias užprašė Lietuvos Atstovas Vincas Balickas.

***

Sausio 14 d. popietinėmis valandomis Canterbury arkiv. dr. Robert Runcie savo rezidencijoj, Lambeth rūmuose, surengė D. Britanijos etninių grupių vadovams priėmimą — pasikalbėjimą apie tų grupių gyvenimą.

Lietuviams atstovavo klebonas dr. Jonas Sakevičius MIC. Pasinaudodamas šia gera proga, klebonas aprūpino arkivyskupą labai plačia informaciją apie dabartinę padėtį okupuotoje Lietuvoje.

Parapijos centre gauta iš Prancūzijos keliolika egzempliorių „Aide a L'eblise en detresse". Vasario numeris paskirtas persekiojamajai Lietuvos Bažnyčiai, labai gražiai iliustruotas Lietuvos bažnyčių bei kai kurių vietovių vaizdais ir Lietuvos žmogaus teisių kovotojų nuotraukomis.

Būtų malonu ir gerai turėti panašų leidinį anglų kalba.

Londono lietuviškoji parapija ir šiais metais vykdys savo tradicinius renginius: bus parapijos išvyka į Lietuvių Sodybą pavasario Bank Holiday dieną ir Derby arklių lenktynių loterija.

Manchesteris

VASARIO 16 MINĖJIMAS

DBLS Mančesterio skyriaus valdyba vasario 14 d., šeštadienį, Lietuvių socialinio klubo patalpose rengia

VASARIO 16 MINĖJIMĄ.

Paskaitą skaitys DBLS Boltono skyriaus pirmininkas H. Vainius, bus įdomi programa. Manchesterio ir apylinkės lietuvius kviečiame kuo gausiau minėjime dalyvauti, o vietos klube užteks visiems.

Minėjimo pradžia 6 val. p.p.

Skyriaus Valdyba

Derby

DIDŽIULIS NEPRIKLAUSOMYBĖS MINĖJIMAS

DBLS Derbio skyrius vasario 28 d. ruošia iškilmingą Lietuvos nepriklausomybės sukakties minėjimą. Minėjime dalyvaus garbingų anglų svečių: Derby miesto burmistras J. Thorpe su žmona, karalienės igaliotinis Derby grafystei Lord Lieutenant plk. Peter Hilton su žmona, jis taip pat sutiko pasakyti kalbą šio minėjimo proga, ir daugelis kitų.

Meninę programos dalį atliks solistė V. Gasperienė, Nottinghamo choras „Gintaras", vadovaujamas V. Gasperienės, Wolverhamptono tautinių šokių grupė „Vieny bė", vadovaujama P. Ivanauskienės, Derby jaunimo grupė, vadovaujama P. J. Venckuvienės, P. J. Čerkeliūnas piano, akordeonistų grupė, vadovaujama E. Šovos.

Gros puikus orkestras, veiks turtinga loterija, bufetas ir kt.

Derby miesto centrinėje bibliotekoje nuo vasario 2 d. iki kovo 4 d. vyks lietuviškų tautinių rūbų ir audinių paroda.

DBLS Derby skyrius kviečia visus tautiečius organizuotai ar pavieniui paremti ir dalyvauti šiame taip svarbiame mūsų tautai minėjime.

Minėjimas įvyks lenkų katalikų klubo salėje — 18 Keoleston Rd., Derby. Pradžia 6 val. vakaro.

Liet. Sodyba

DBLS SKYRIAUS VISUOTINIS SUSIRINKIMAS

Vasario 14 d., 18.30 val., Sodybos skyrius šaukia visuotinį narių susirinkimą. Bus renkama nauja valdyba ir aptariami įvairūs reikalai.

Ta pačia proga įvyks Lietuvos Nepriklausomybės šventės paminėjimas. Paskaitą skaitys M. Bajorinas.

Kviečiame narius bei svečius kuo gausiau atsilankyti.

Skyriaus valdyba

Bradfordas

KLUBO NARIŲ SUSIRINKIMAS

Vasario 1 d., sekmadienį, 2.30 val. p.p., šaukiamas Vyčio klubo narių metinis SUSIRINKIMAS.

Darbotvarkėje: pranešimai, rinkimai ir t.t.

Visi klubo nariai prašomi dalyvauti.

Vyčio klubo valdyba

Boltonas

KARNAVALAS — ŠOKIAI

Boltono Baltijos Tautų Komitetas rengia karnavalą — šokius, kurie įvyks Boltono ukrainiečių salėje vasario 7 d., 7 val. vakaro. Įėjimas — vienas svaras. Prizai bus duodami už originaliausius kostiumus — kaukes.

Ar su kaukėmis, ar be kaukių — visi apylinkės lietuviai kviečiami gausiai dalyvauti.

Kaip visada, bus gera šokių muzika, geri užkandžiai, geras baras — visa tai garantuojama visiems svečiams.

Vokietija

NAUJI VEIDAI NAUJUOSE METUOSE ANNABERGE

Į Naujųjų metų sutikimą pas kun. Urdzę suplaukėme daugiau kaip 50 žmonių iš įvairių Vokietijos kampelių. Buvo keletas svečių ir iš Belgijos. Paskutinę senųjų metų popietę šnekėjomės draugystės tema. Draugystę kiekvienas mūsų supratome savaip, o ir ta jos sąvoka tokia plati ir visapusiškai ją galima suprasti bei aiškinti.

Vieni manė, kad draugystė gyvenime brangesnė už meilę, o jaunosios kartos atstovė tvirtino, jog draugystė ir yra ta meilė artimui ir apskritai žmogui.

Pokalbis draugystės tema kažkodėl pilnai neišsivystė. Jaunimas drovėjosi, ma-

Tasai Nottinghamo ir Londono lietuviškasis jaunimėlis, kuris Kalėdų proga šauniai pasirodė televizijoje

žai tepasisakė. Tačiau belūkuriuojant vakarienės paskirose grupelėse buvo girdėti ir matyti tą žodį draugystė veikiant. Lietuvis, tur būt, iš viso nemėgsta daug ir dar viešumoje kalbėti, bet užtat nemažiau jaučia; kenčia vienišume ar džiaugiasi savo gyvenimo kelyje sutikęs tą tikrąjį draugą.

Vakarienės metu ir po jos vis daugiau automašinų važiavo į Annabergo pilies kiemą. Ir darėsi keista ir nuostabu: iš mašinų lipo vis nauji žmonės, matėsi vis nauji veidai. Jauni vyrukai ir merginos laisvai šnekučiavo ir juokavo lietuviškai, be jokio akcento. Pasirodo, jaunieji lietuviai susiorganizavo atvykti į Annabergą net iš Salzgitterio ir Bremeno! Nuotaika darėsi šilta, lietuviškai maloni.

N. Metų sutikimą pradėjome švęsti pilies koplyčioje 21 val. evangelikų pamaldomis vokiečių kalba. Prie altoriaus ir didžiulės eglės, papuoštos tikromis žvakėmis, spietėsi lietuviai ir svečiai kitataučiai, visi jau pasipuošę vakariniais rūbais. Tiek daug žmonių šitoje koplyčioje dar nesu mačiusi. Nekartą čia būta ir melstasi, tačiau šįkart nuotaika buvo persunkta kažko nepaprasto. Daug jautrių žodžių pabėrė mums į širdis kun. Urdzė savo pamokslu. O pavyzdys jaunimo, kurį kun. Urdzė matęs giedantį televizijos programoje „Viešpatie, ką man daryti su savimi ir su savo laisve?", paskatino mus susikaupti, pažvelgti giliau į save ir į savo laisvę. Iš tikrųjų kokie bejėgiai mes esame pasaulio įvykiuose, bejėgiai konflikte su savaisiais, vaikų auklėjime, o dar daugiau bejėgiai patys savyje. Kaip dažnai nerandame vietos sau savo nuosavame kaily je! Kartais nežinome, ką bedaryti, kur nusiminę bepulti!!

Kunigui kviesti žmones į maldyklą, jiems patarti, pasakyti pamokslą yra jo paprastas kasdienos uždavinys. Tačiau, klausantis šito evangelikų pastoriaus, virpančiomis rankomis suklupusio prie altoriaus, aiškiai jaučiama jo „Communia nor. communiter", t.y. įprastas kasdienos pareigas atlikti nepaprastu būdu, ypatingu atsidavimu.

Po valandos susikaupimo koplyčioje N. metų laukėme didžiojoje pilies salėje, prie žvakių šviesos, visur tik pušų ir eglių šakos, konkorėžiai ir kaip šventės karalienė didžiulė eglė, be galo graži savo kukliu papuošimu.

Nerimaudami ėmėme dairytis jaunimo. Ir štai, atsivėrus durims į salę įžengė būrys merginų ir vyrukų, pilna krūtine dainuojančių „Ant kalno mūrai, joja lietuviai". Mums, seniesiems, darėsi graudu ir smagu matyti tiek daug jaunų lietuvių.

Dairiausi senųjų bičiulių bei įprastų dalyvių Annabergo šventėse. Jų buvo labai maža. Dauguma dalyvių šįkart buvo dar visai nauji mūsų tarpe, visai nematyti, bet vis lietuviai!!

Jaunieji visą vakarą žaidė ratelius, dainavo lietuviškas dainas. Pasiteiravusi sužinojau, kad daugelis jų vos tik prieš porą metų iš Lietuvos atvykę, o kiti dar tik du ar tris mėnesius teišgyvenę Vokietijoje. Iš šitų jaunuolių dvelkė grynas lietuviškumas. Jie visai nežinojo mūsų, tuoj po karo atvykusių, kovų ir lūkesčių, nusivylimų bei problemų lietuvybei išlaikyti. Nors kai kurie ir po kelius metus jau išgyvenę Vokietijoje, jaunieji vistiek sakėsi esą iš Biržų, iš Šilutės, Kauno, iš Lietuvos...

Ne vienas pasisakė, jog džiaugiasi atradęs kelią į Annabergą. Buvo pora jaunuolių ir iš lietuvių gimnazijos. Džiaugėmės sutikę ir Panzerienę su vyru, kurie savo simpatiškumu ir skambia daina pradžiugina susirinkusiuosius.

Naujuosius metus sutikome taip lyg būtume pačioj Lietuvoje buvę, nes vaišinomės visokiomis gėrybėmis ir juoda duona, atvežta iš Lietuvos. Iš kelionės į Vilnių grįžusiems didelis ačiū!

Namų šeimininkas visus stalus apdovanojo šampano buteliais. N. metų varpams skambant, kiekvienam atskirai jis palinkėjo palaimingų ir laimingų 1981 metų.

Pirmąją 1981 m. dieną atžymėjome vėl evangelikų pamaldomis, šįkart lietuvių kalba. Katalikų kunigo neturėjome.

Iš Annabergo išvykus, taip ir užsiliko noras tapti geresniu žmogumi ir geresniu lietuviu.

B.S.

KALĖDŲ EGLUTĖ STUTTGARTE

Kalėdų eglutė Stuttgarte surengta sausio 6 d., Trijų Karalių dieną, Heim Maria Regina salėje. Nors keliai buvo apsnigti ir atrodė, kad senis „Šaltis" ruošiasi ir daugiau savo galybe pasidžiaugti, bet į eglutę susirinko palyginti daug visokio amžiaus svečių. Visi buvo šventiškai ir pakiliai nusiteikę ir džiaugėsi, kad gali susiburti ir kartu pabendrauti.

Kun. Kazimieras Senkus šį subuvimą pradėjo religine nuotaika. Pirma buvo skaitoma iš šv. Rašto. Paskui, aidint muzikos garsams, atsidarė scenos uždanga ir pasirodė šv. Šeima prie prakartėlės. Į salę iškilmingai įėjo Trys Karaliai su savo tarnais ir kūdikėliui Jėzui paaukojo savo dovanas ir pagarbiai pasveikino. Šitam gyvam paveikslui pasibaigus, kunigas atnašavo šv. Mišias ir pasakė atitinkamą pamokslą. Mišiose dalyvavo visi, ir katalikai ir evangelikai. Šį kartą dėl sveikatos pablogėjimo negalėjo dalyvauti evangelikų kunigas Fr. Skėrys.

Antrąją, linksmąją, dalį atidarė dr. Jonas Norkaitis. Joje pasirodė Stuttgarto apylinkės atžalynas. Buvo suvaidinta eiliuota pasaka ir dainų-šokių pynė „Kaip žiema atėjo". Nykštukai — Nerius, Vytukas, Andrius ir Modestas — su savo piūklais ir plaktukais mišką kirto, snieguolės — Mėta ir Jurgita — daina ir šokiu baigė vaidinimą. Vaidinimui pasibaigus, pasirodė visų vaikų lauktasis Kalėdų senelis su dideliu dovanų maišu. Kiekvienas vaikas, o jų buvo daugiau kaip 20, padeklamavo po eilėraštį ar padainavo dainelę, ar pagrojo muzikos instrumentu. Tik tada jie buvo apdovanoti vaisiais, saldainiais ir žaislais. Vaišėms ponių buvo suaukoti tortai ir kitoki skanėstai. Čia vyriausioji šeimininkė buvo Z. Glemžienė. O troškuliui numalšinti buvo galima nusipirkti įvairių gėrimų iš L. Dirsės aptarnauto baro. Visą laiką žmonės ūžė, dalijosi įspūdžiais prie kalėdiškai papuoštų stalų. Ir visą laiką muzika grojo. Jonas Šimkus su savo broliu linksmino visus vargonais ir dainomis. Kai pavargo vargonistas, atsirado ir akerdeonistas. Vilius Lemkė, atvažiaviavęs iš Vasario 16 gimnazijos, linksmino stutgartiškius šokių muzika. Net ir vaikai, neatsilikdami nuo suaugusių, po salę ir net scenoje pradėjo šokių sūkurius kelti.

Tik vėlai vakare baigėsi Kalėdų eglutė. Manau, kad vėl pasimatysime visi kovo 8 d. Vasario 16 minėjime **Milda Landienė**

Nuoširdžią padėką reiškiu visiems, kurie mane prisiminė mano gimtadienio dienos proga. Ačiū už gražius linkėjimus, kuriuos pasistengsiu įvykdyti.

Stasys Kuzminskas

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

NOTTINGHAME — vasario 1 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.

LEAMINGTONE SPA — vasario 1 d., 14 val., Šv. Petre, Dormer Place.

COVENTRY — vasario 1 d., 16 val., Šv. Elzbietoje.

WOLVERHAMPTONE — vasario 7 d., **šeštadienį**, 17 val., Šv. Petre ir Pauliuje, North St.

NOTTINGHAME — vasario 8 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.

LEICESTERYJE — vasario 8 d., 14 val., Švč. Širdyje, Mere Rd.

BRADFORDE — vasario 1 d., 12.30 val., atsimenant a.a. Viktorą ir Eleną Ignaičius.

BRADFORDE — vasario 8 d., 12.30 val., kviečiu visus į Gimtadienio Padėkos Mišias.

Tradicinis metinis „Europos Lietuvio" ir Nidos Knygų Klubo rengiamas

Spaudos balius

1981 m. sausio 31 d.

Lietuvių Namuose, 2 Ladbroke Gardens, W11 2PT

Pradžia 8.00 val. vak. Pabaiga 1 val. nakties

Gros puiki muzika. Veiks bufetas ir kt.

Tel. 01-727 2470

Staliukų rezervacijos mokestis (4 asm.) £1.00 įmokamas užsakant. Staliukus patartina užsisakyti iš anksto, nes vėliau gali pritrūkti sėdimų vietų. **Įėjimas £1.00**